

Ändrad ordning för utdömande av vite enligt miljöbalken m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas proposition 2001/02:65 Ändrad ordning för utdömande av vite enligt miljöbalken m.m. och 4 följdmotioner samt 53 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2001. I propositionen lämnas förslag om ändringar i miljöbalken, ändringar som framför allt syftar till att förenkla och förtydliga balkens processuella bestämmelser. Den viktigaste förändringen är att talan om utdömande av vite fortsättningsvis föreslås ske enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291) i stället för som nu enligt bestämmelserna i rättegångsbalken. Härutöver föreslår regeringen bl.a. en skyldighet för tillsynsmyndigheter att fortlöpande kontrollera om beslutade villkor är tillräckliga och att påkalla omprövning om myndigheten finner att villkoren måste ändras eller omprövas. Som en följd av detta föreslås att kommuner – när de övertagit tillsynen från länsstyrelsen över tillståndspliktig verksamhet – ges rätt att ansöka om återkallelse av tillstånd eller omprövning av tillstånd eller villkor.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och föreslår att samtliga motionsyrkanden avslås.

I betänkandet finns 22 reservationer och 11 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Redogörelse för ärendet.....	9
Ärendet och dess beredning.....	9
Bakgrund.....	9
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	10
Utskottets överväganden.....	11
Miljöbalkskommitténs fortsatta arbete.....	11
Motionerna.....	11
Utskottets ställningstagande.....	12
Miljökvalitetsnormer m.m.....	15
Propositionen.....	15
Motionerna.....	15
Utskottets ställningstagande.....	16
Krav på miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag vid omprövningar.....	16
Propositionen.....	16
Motionen.....	17
Utskottets ställningstagande.....	17
Skydd av områden.....	17
Propositionen.....	18
Motionerna.....	18
Utskottets ställningstagande.....	20
Processuella frågor m.m.....	21
Propositionen.....	22
Motionerna.....	23
Utskottets ställningstagande.....	24
Förfarandet vid utdömmande av vite.....	24
Propositionen.....	24
Motionerna.....	25
Utskottets ställningstagande.....	25
Överklagade avgöranden m.m.....	26
Propositionen.....	26
Utskottets ställningstagande.....	26
Övrigt.....	26
Propositionen.....	26
Motionerna.....	27
Utskottets ställningstagande.....	28
Resursfrågor m.m.....	29
Motionerna.....	29
Utskottets ställningstagande.....	30

Reservationer	32
1. Små företags situation m.m. (punkt 1)	32
2. Små företags situation m.m. (punkt 1)	32
3. Små företags situation m.m. (punkt 1)	33
4. Markavvattning (punkt 2).....	33
5. Certifierade företag (punkt 4).....	34
6. Tillsynsavgift m.m. (punkt 7).....	34
7. Miljösanktionsavgift (punkt 8).....	35
8. Miljösanktionsavgift (punkt 8).....	35
9. Miljösanktionsavgift (punkt 8).....	36
10. Bindande åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer (punkt 9).....	36
11. Generellt strandskydd m.m. (punkt 13).....	37
12. Strandskyddet på lokal nivå m.m. (punkt 14).....	37
13. Strandskyddet på lokal nivå m.m. (punkt 14).....	38
14. Ersättning vid inskränkning av ägande- och förfoganderätt m.m. (punkt 15).....	39
15. Miljödömsstolarnas sammansättning (punkt 16)	39
16. Ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader (punkt 17).....	40
17. Ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader (punkt 17).....	40
18. Miljöbrott m.m. (punkt 20).....	41
19. Miljöbrott m.m. (punkt 20).....	42
20. Åtalsärenden (punkt 21)	42
21. Miljöbrott till havs (punkt 22).....	43
22. Husbehovstäckter (punkt 24)	43
Särskilda yttranden.....	45
1. Ändrad ordning för utdömmande av vite enligt miljöbalken m.m.	45
2. Infrastrukturutbyggnad (punkt 5)	46
3. Infrastrukturutbyggnad (punkt 5)	46
4. Prövningsavgift (punkt 6).....	46
5. Skärpning av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar (punkt 10).....	47
6. Miljödömsstolarnas sammansättning (punkt 16)	47
7. Kompetensförsörjning m.m. (punkt 25)	48
8. Kompetensförsörjning m.m. (punkt 25)	48
9. Dialog med medborgarna (punkt 26)	48
10. Tillsynsverksamheten (punkt 27)	48
11. Resurser till kommunerna (punkt 28).....	49
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag.....	50
Propositionen	50
Följdmotioner.....	50
Motioner från allmänna motionstiden	51
Bilaga 2 Regeringens lagförslag	56
1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken	56

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision..... 79

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Små företags situation m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ225, 2001/02:MJ296 yrkande 5, 2001/02:MJ341 yrkandena 3 och 4 samt 2001/02:MJ469.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (kd)

Reservation 3 (c)

2. Markavvattning

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ339 yrkande 15.

Reservation 4 (c)

3. Reformering av miljöbalken

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ384.

4. Certifierade företag

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ452 yrkande 3.

Reservation 5 (m)

5. Infrastrukturutbyggnad

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ444 yrkande 1.

6. Prövningsavgift

Riksdagen avslår motion 2001/02:N268 yrkande 2.

7. Tillsynsavgift m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ452 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:MJ472.

Reservation 6 (m)

8. Miljösanktionsavgift

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ18, 2001/02:MJ20 och 2001/02:MJ296 yrkande 4.

Reservation 7 (m)

Reservation 8 (kd)

Reservation 9 (c, fp)

9. Bindande åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ521 yrkande 15.

Reservation 10 (fp)

10. Skärpning av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ444 yrkande 2.

11. Parlamentarisk utredning om strandskydd

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ221 yrkande 2.

12. Översyn av bestämmelserna om strandskydd

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ208, 2001/02:MJ320 och 2001/02:MJ488.

13. Generellt strandskydd m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ215, 2001/02:MJ247, 2001/02: MJ391, 2001/02:MJ483, 2001/02:Sk433 yrkande 8, 2001/02:Bo216 yrkande 5 och 2001/02:Bo318 yrkande 12.

Reservation 11 (m)

14. Strandskyddet på lokal nivå m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ220 yrkande 7, 2001/02:MJ221 yrkande 1, 2001/02:MJ243, 2001/02:MJ366, 2001/02:MJ387, 2001/02: MJ492, 2001/02:Bo244 yrkande 7 och 2001/02:Bo325 yrkande 22.

Reservation 12 (m, c)

Reservation 13 (kd)

15. Ersättning vid inskränkning av ägande- och förfoganderätt m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ205 yrkande 2, 2001/02:MJ343 yrkande 6 och 2001/02:MJ419 yrkande 7.

Reservation 14 (m, kd, c, fp)

16. Miljödömsstolarnas sammansättning

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ317.

Reservation 15 (mp)

17. Ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken såvitt avser 20 kap. 3 §. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:65 punkt 1 i denna del samt avslår motionerna 2001/02:MJ17 och 2001/02:MJ19 yrkande 1.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (kd)

18. Lag om ändring i miljöbalken

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken, i den mån förslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit ovan, med den

ändringen att 31 kap. 31 § andra stycket sista meningen erhåller följande lydelse:

Om det finns särskilda skäl får ersättningen räknas av mot ersättning som kan komma att lämnas enligt 4 § första stycket eller 8 §.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:65 punkt 1 i denna del.

19. Lag om frivillig miljöledning och miljörevision

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:65 punkt 2.

20. Miljöbrott m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02: MJ285 yrkande 2, 2001/02: MJ401 samt 2001/02: Ju237 yrkandena 27 och 28.

Reservation 18 (v, mp)

Reservation 19 (c)

21. Åtalsärenden

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ296 yrkande 2.

Reservation 20 (kd)

22. Miljöbrott till havs

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ337 yrkande 26.

Reservation 21 (c, fp)

23. Ansvarsgenombrott

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ226.

24. Husbehovstäkter

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ296 yrkande 3.

Reservation 22 (m, kd, c)

25. Kompetensförsörjning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02: MJ19 yrkande 2 och 2001/02: MJ444 yrkande 4.

26. Dialog med medborgarna

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ19 yrkande 3.

27. Tillsynsverksamheten

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ296 yrkande 1.

28. Resurser till kommunerna

Riksdagen avslår motion 2001/02: MJ519 yrkande 4.

29. Auktorisation av miljökonserter

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ444 yrkande 3.

Stockholm den 12 februari 2002

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Ulf Björklund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ulf Björklund (kd), Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Alf Eriksson (s), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Per-Samuel Nisser (m), Maria Wetterstrand (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Willy Söderdahl (v) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I proposition 2001/02:65 föreslår regeringen att riksdagen antar förslagen till ändringar i miljöbalken och i lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision som lagts fram i propositionen. Förslagen har utformats i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet och återges i *bilaga 1*. Lagförslagen återges i *bilaga 2*.

Med anledning av propositionen har 2 motioner med totalt 8 yrkanden väckts. I detta betänkande behandlas också 53 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2001 om översyn av miljöbalken, miljö kvalitetsnormer, strandskydd och miljöbrott m.m. Förslagen i motionerna återges i *bilaga 1*.

Bakgrund

Regeringen bemyndigade den 22 december 1999 chefen för Miljödepartementet att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag på nödvändiga reformer (dir. 1999:109). Kommittén antog namnet Miljöbalkskommittén. Kommittén överlämnade vid årsskiftet 2000/2001 ett första delbetänkande Uppföljning av miljöbalken – Vissa lagtekniska frågor (SOU 2000:116). Betänkandet har remissbehandlats.

Vissa förslag i detta ärende rör deponering av avfall. Förslagen föranleds av rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall. Förslagen grundas också på en rapport från Naturvårdsverket, Naturvårdsverkets förslag till författningstext för implementering av direktiv 1999/31/EG om deponering av avfall (Naturvårdsverkets dnr 641-3277-00 Rk). Rapporten har remissbehandlats.

I detta ärende föreslås också vissa lagändringar som endast preciserar gällande bestämmelser om dels vad ansökningar, domar och beslut skall innehålla, dels vad som krävs inom ramen för myndigheternas tillsyn. Preciseringsarna har föranletts av påpekanden från Europeiska kommissionen där det har ifrågasatts om de nuvarande formuleringarna av de svenska bestämmelserna är tillräckligt tydliga. Slutligen föreslås också några ändringar i fråga om hänvisningar till EG-förordningar, och dessa ändringar utgör följdändringar på grund av att nya EG-förordningar har ersatt tidigare EG-förordningar. Samtliga dessa förslag har beretts med Miljööverdomstolen och Naturvårdsverket.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag om ändringar i miljöbalken, ändringar som framför allt syftar till att förenkla och förtydliga balkens processuella bestämmelser. Den viktigaste förändringen är att talan om utdömning av vite fortsättningsvis föreslås ske enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291) i stället för som nu enligt bestämmelserna i rättegångsbalken om åtal för vilket strängare straff än böter inte är föreskrivet. Dessutom föreslås ändringar som framför allt rör miljödomstolarnas handläggning av ansökningsmål. Flertalet av dessa ändringar syftar till att förenkla hanteringen.

För att genomföra vissa krav i rådets direktiv om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar, dvs. det s.k. IPPC-direktivet (direktiv 96/61/EG) och deponeringsdirektivet (direktiv 1999/31/EG) föreslår regeringen vidare förtydliganden av kraven på vad en tillståndsansökan respektive en tillståndsdom skall innehålla. Regeringen föreslår dessutom en skyldighet för tillsynsmyndigheter att fortlöpande kontrollera om beslutade villkor är tillräckliga och att påkalla omprövning om myndigheten finner att villkoren måste ändras eller omprövas. Som en följd av detta föreslås att kommuner – när de övertagit tillsynen från länsstyrelsen över tillståndspliktig verksamhet – ges rätt att ansöka om återkallelse av tillstånd eller omprövning av tillstånd eller villkor. Därutöver lämnas i fråga om deponier förslag som rör kostnaderna för en deponi och om skyldighet att ställa säkerhet för fullgörande av de skyldigheter som är förenade med deponering av avfall.

När det gäller miljö kvalitetsnormer föreslås vissa förtydliganden i fråga om åtgärdsprogrammets innehåll. Samtidigt föreslås att regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om kontroll m.m. förtydligas.

För mål och ärenden om återkallelse av tillstånd eller omprövning av tillstånd eller villkor för miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet föreslås att kravet på formaliserat förfarande med miljökonsekvensbeskrivningar enligt 6 kap. miljöbalken slopas. För dessa måltyper föreslås i stället att tillståndshavaren skall tillhandahålla den utredning som krävs och att en sådan skyldighet får förenas med vite.

Det lämnas vidare förslag till vissa redaktionella ändringar i fråga om områdesskydd enligt miljöbalken. Närliggande frågor om ersättning föreslås ändrade så att ersättning skall betalas endast om markanvändningen i det enskilda fallet försvåras.

Slutligen lämnas förslag som avser förverkande vid brott. I miljöbalken inför den möjlighet som fanns i dåvarande naturvårdslagen (1964:822), nämligen att förverka utbrutet material vid en olaglig täkt.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2002.

Utskottets överväganden

Miljöbalkskommitténs fortsatta arbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker med hänvisning till pågående utredningsarbete motionsyrkanden om översyn av miljöbalken (m, kd, c, v).

Motionerna

Enligt motion MJ18 (m) bör begreppen uppsåt och oaktsamhet införas när det gäller beslut om miljöstraffsavgifter (yrkande 1). Motionären anser också att det bör vara möjligt att efterge miljöstraffsavgifter (yrkande 2). Vidare anförs att det inte bör vara möjligt att besluta om både miljöstraffsavgift och böter för samma förseelse (yrkande 3).

I motion MJ20 (c) begärs att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till ändringar av straffsavgifter för brott mot miljöbalken m.m.

Enligt motion MJ225 (m) bör miljöbalken ses över och förändras så att den inte i onödan hindrar och försvårar för företag, framför allt småföretag. En ordning som innebär att varje ändring av en anläggning kräver nytt tillstånd leder till byråkrati.

I motion MJ296 (kd) anförs beträffande miljöstraffsavgifter i miljöbalken att de utgår för "standardöverträdelser" (yrkande 4). Ansvar för överträdelserna är strikt, och således krävs varken uppsåt eller oaktsamhet. Miljöstraffsavgiften bör enligt motionären ta hänsyn till graden av miljöfara, uppsåt samt företagets storlek. Vidare anförs att miljöbalken i vissa delar är dåligt anpassad till de små företagen (yrkande 5).

Enligt motion MJ339 (c) bör Miljöbalkskommittén både för miljöns och markägarnas skull göra en översyn av regelverket kring markavvattningslag (yrkande 15). Det råder osäkerhet kring vilka regler som gäller i fråga om markavvattningslag och dikesrensning.

Enligt motion MJ341 (c) bör miljöbalken skyndsamt ses över för att utreda hur tillämpningen av balken slår mot ekonomin och den fortsatta driften i berörda jordbruksföretag (yrkande 3). I sig motiverade åtgärder och restriktioner på miljöområdet, bl.a. för skydd av vatten och i samband med tillståndsgivning för nyetablering av animalieproduktion, genomförs på ett sådant sätt att de vållar avsevärda avbräck i pågående jordbruksproduktion. Vidare anförs att skäliga regler om ersättning till berörda företagare bör utarbetas (yrkande 4).

I motion MJ384 (c) anförs i fråga om en reformering av miljöbalken att lagtexten kräver en alltför långtgående anmälningsplikt av kommunerna, vilket lett till att Miljönämnden i Enköpings kommun har åtalats för tjänstefel

när man har agerat mer efter omdöme än efter lagen. Det finns även en rad exempel på hur obarmhärtigt miljöbalken kan slå mot småföretagare.

Enligt motion MJ444 (v) bör riksdagen begära att regeringen ger den parlamentariska kommittén för uppföljning av miljöbalken tilläggsdirektiv att lägga fram förslag till en ändring av miljöbalken som gör infrastrukturbyggnad över en viss storlek tillståndspliktig och som gör kontrollprogram för miljöeffekter av tillståndsgivna vägar och banor obligatoriska (yrkande 1).

I motion MJ452 (m) anförs i fråga om principer för avgiftsuttag vid tillsynsverksamhet att en tillsynsmyndighet aldrig skall ha rätt att ta ut avgift utan att ha utfört en konkret prestation (yrkande 1). En annan huvudregel bör vara att avgift inte skall utgå för den näringsidkare som vid kontroll fullföljt sina åligganden så att det inte finns något att anmärka. Vidare anförs att tillsynsverksamheten bör samordnas (yrkande 2). Allt fler näringsidkare blir föremål för tillsyn och kontroller från flera olika myndigheter under ett år, och varje myndighet har rätt att ta ut en avgift för sin tillsyn. I fråga om certifierade företag anförs vidare att allt flera jordbruksföretag innehar någon form av miljöcertifiering. Myndigheternas tillsynsverksamhet bör kunna anpassas till att dessa företag utövar en betydande egenkontroll (yrkande 3).

Enligt motion MJ469 (m) bör reglerna i miljöbalken förenklas för att främja ökad rättssäkerhet och ge bättre förutsättningar för jordbruksnäringen.

Riksdagen bör enligt motion MJ472 (m) begära att regeringen inleder en översyn av klassificeringen i bilagan till förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Till grund för den s.k. avgiftsförordningen (SFS 1998:94) ligger klassificeringen i den förra förordningen. Avgiftens storlek tar inom vissa branscher inte hänsyn vare sig till storleken på företagen eller storleken på deras tillverkning. Småföretag får betala lika hög tillsynsavgift som stora multinationella företag.

Enligt motion N268 (kd) bör övervägas om det är möjligt att återbetala prövningsavgift vid miljöprövning hos Miljödomstolen för projekt som inte godkänns (yrkande 2). Det kan vara svårt att erlagga en hög avgift. De höga prövningsavgifterna kan innebära hinder för utveckling av alternativa energikällor.

Utskottets ställningstagande

Miljöbalken – uppföljning och reformbehov

Regeringen bemyndigade den 22 december 1999 chefen för Miljödepartementet att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag på nödvändiga reformer (dir. 1999:109). Kommittén antog namnet Miljöbalkskommittén. Kommittén skall i ett mer samlat betänkande senast den 1 juli 2002 lämna förslag till de mer omfattande ändringar av lagstiftningen som uppdraget kan medföra och samtidigt redovisa de hittills gjorda erfarenheterna av miljöbalkens hänsynsregler. I ett slutbetänkande senast den 31 december 2003 skall kommittén redovisa en fullständig bild av hur miljöbalken fått genomslag i

den praktiska tillämpningen liksom andra frågor som rör uppföljningen av de centrala instrumenten i balken.

I direktiven anförts beträffande små och medelstora företag att kommittén skall, utöver vad som anges i kommittéförordningen (1998:1474), belysa hur dessa företag påverkas av hänsynsreglerna och vid behov föreslå åtgärder för att underlätta för företagen att leva upp till miljöbalkens mål.

Vidare har regeringen genom beslut den 20 december 2001 uppdragit åt Naturvårdsverket att föreslå förenklingar av lagar och förordningar inom sitt ansvarsområde. Detta uppdrag skall redovisas senast den 1 juni 2002.

Motionerna MJ225 (m), MJ296 (kd) yrkande 5, MJ341 (c) yrkandena 3 och 4 samt MJ469 (m) avstyrks i avvaktan på resultatet av pågående utredningar.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

I direktiven anförts att tillämpningen av miljöbalkens allmänna hänsynsregler kommer att ha stor betydelse för vilket genomslag som balken får och för möjligheterna att uppnå miljöbalkens mål. Hur de allmänna hänsynsreglerna tillämpas när det gäller ärenden om tillstånd eller motsvarande prövning m.m. skall vara en grundläggande utgångspunkt för kommitténs arbete.

Bestämmelserna för hushållning med mark och vatten i 3 och 4 kap. miljöbalken bör enligt direktiven materiellt och lagtekniskt bringas närmare hänsynsreglerna och andra regler om markanvändning i balken.

Enligt 11 kap. 13 § första stycket miljöbalken får markavvattnings inte utföras utan tillstånd. Regeringen har (jfr Statsliggaren för år 2000, utg.omr. 20 s. 9) uppdragit åt Naturvårdsverket att i samarbete med Skogsstyrelsen fortlöpande utvärdera och följa skogspolitikens effekter för den biologiska mångfalden. Utskottet har inhämtat att en rapport rörande markavvattnings inom kort kommer att redovisas inom ramen för detta uppdrag. Härutöver konstaterar utskottet att Miljöbalkskommittén enligt sina direktiv skall ägna särskilt intresse åt prövningsordningen och andra regler för mål om tillstånd enligt miljöbalken. Kommittén kan vid behov även lämna förslag till de ändringar eller kompletteringar av lagstiftningen som behövs. I avvaktan på resultatet av utredningen föreslår utskottet att motion MJ339 (c) yrkande 15 lämnas utan vidare åtgärd.

Tillsynen

Kommittén skall enligt sina direktiv (s. 4) hämta in myndigheters, organisationers och enskildas erfarenheter av hur tillsynen fungerar och de allmänna hänsynsreglernas roll i sammanhanget. Motion MJ384 (c) avstyrks i avvaktan på att utredningen slutför sitt arbete med dessa frågor.

Verksamheter som är registrerade enligt EU:s system för miljöstyrning och miljörevision (EMAS) bedriver en aktiv och offentlig intern miljöstyrning och miljörevision.

Kommittén skall följa upp hur tillsynsarbetet enligt miljöbalken över miljöfarlig verksamhet kommer att påverkas av att verksamheter är anslutna till

EMAS eller Internationella standardiseringsorganisationens system ISO 14001. Förhållanden som skall undersökas är vilken långsiktig inverkan på tillsynsbehovet och tillsynsavgiften som detta kan medföra och vilka samordningsmöjligheter mellan å ena sidan tillsyn och å andra sidan miljöledningssystemen EMAS och ISO 14001 som föreligger. I detta ingår även en redovisning av de ekonomiska konsekvenserna för tillsynsarbetet av ett förändrat tillsynsbehov. Motion MJ452 (m) yrkande 3 avstyrks i avvaktan på resultatet av Miljöbalkskommitténs fortsatta arbete.

Tillståndsprövning

Miljöbalkskommittén skall enligt sina direktiv närmare utreda Tunnelkommissionens förslag att anläggandet av järnvägar, vägar och allmänna farleder skall prövas av miljödomstol i stället för av de verk som är ansvariga för sakområdet i samband med den prövning som sker enligt lagen om byggande av järnvägar, väglagen och lagen om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn. Även prövningsplikts omfattning liksom frågor av processuell och administrativ art som faller inom ramen för miljödomstolarnas tillämpning skall vid behov belysas av kommittén som skall lägga fram förslag i dessa och andra tillståndsfrågor i den utsträckning det behövs.

Härutöver skall kommittén redovisa sådana kostnadsmissiga konsekvenser för tillståndssökande eller andra parter som myndigheter och miljöorganisationer som miljöbalken har föranlett.

Enligt utskottets bedömning innebär detta att motion MJ444 (v) yrkande 1 i alla väsentliga avseenden kommer att få en närmare belysning av Miljöbalkskommittén. Det finns därför ingen anledning att nu föregripa det fortsatta utredningsarbetet genom något uttalande från riksdagens sida. Utskottet föreslår att motionen avstyrks i berörd del.

Även motion N268 (kd) yrkande 2 avstyrks i avvaktan på resultatet av kommitténs fortsatta arbete.

Avgifter

Bestämmelserna i 27 kap. miljöbalken om avgifter har enligt motiven (prop. 1997/98:45 del 1 s. 516, 1997/98:JoU20 s. 119) som utgångspunkt att avgifterna skall täcka en myndighets kostnader för verksamhet enligt miljöbalken, främst prövningen och tillsynen (självkostnadsprincipen). Som utskottet tidigare har redovisat (bet. 2000/01:MJU16 s. 8) ger redan nuvarande bestämmelser möjlighet för t.ex. Miljödomstolen att i det enskilda fallet sätta ned eller efterskänka avgift. Närmare bestämmelser härom finns i 9 kap. 3 § förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.

I Miljöbalkskommitténs direktiv anförts (s. 6) att utformningen av systemet för prövning av tillsynsavgifter bör övervägas ytterligare. Bland annat bör kommittén närmare studera i vilken utsträckning fasta avgifter snedvrider konkurrensen. Det är också viktigt att upprätthålla skillnaden mellan skatt och

avgift. Arbetets inriktning skall vara att sådan myndighetsverksamhet som avser prövning och tillsyn endast skall avgiftsfinansieras om den klart faller inom de ramar som regeringsformen ger. Motionerna MJ452 (m) yrkandena 1 och 2 samt MJ472 (m) avstyrks i avvaktan på utredningsresultatet.

Miljösanktionsavgifter

I direktiven anförs vidare att tillsynsmyndigheterna genom miljöbalken får ytterligare ett sanktionsmedel, nämligen miljösanktionsavgifter. I förordningen (1998:950) om miljösanktionsavgifter föreskriver regeringen att avgifter skall betalas för de överträdelser som anges i en bilaga till förordningen. Kommittén skall utvärdera effektiviteten hos det nya sanktionssystemet och samspelet mellan tillsynsreglerna, sanktionsavgifterna och de straffrättsliga reglerna samt föreslå de ändringar av regelverket som kan behövas. Utskottet föreslår att motionerna MJ18 (m), MJ20 (c) och MJ296 (kd) yrkande 4 avstyrks i avvaktan på att utredningen slutför sitt arbete i denna del.

Miljökvalitetsnormer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. I avvaktan på resultatet av Miljöbalkskommitténs arbete avstyrker utskottet en motion (fp) om bindande åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer.

Propositionen

Den s.k. stoppregeln i 2 kap. 9 § miljöbalken kompletteras genom ett förtydligande. Av lagrummet bör klart framgå att det är regeringen som prövar om det finns särskilda skäl att tillåta verksamheten.

Bestämmelsen om vilka uppgifter som skall ingå i ett åtgärdsprogram utvidgas så att de krav uppfylls som ställs i EG-direktiv i fråga om innehållet i åtgärdsprogram.

Regeringens möjlighet att besluta om vilka som skall kontrollera att miljökvalitetsnormerna uppfylls utvidgas på så sätt att bestämmelsen avser kontroll i allmänhet och inte enbart mätning. Samma ändring görs i fråga om regeringens möjlighet att meddela föreskrifter om kontrollmetoder och redovisning av kontroller.

Motionerna

Folkpartiet anser enligt motion MJ521 (fp) att ett bindande åtgärdsprogram bör skapas för miljökvalitetsnormer (yrkande 15). Miljökvalitetsnormer är föreskrifter om kvaliteten inom ett geografiskt område eller för hela landet, och om en miljökvalitetsnorm inte uppfylls skall ett åtgärdsprogram upprättas. Då sådana normer skall utgöra den absoluta miniminivån på livsmiljön

måste överskridande av normerna medföra vissa rättsverkningar. Det innebär att åtgärdsprogrammen måste vara bindande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i fråga om utvidgning av krav i åtgärdsprogram och kontroll av att miljö kvalitetsnormer uppfylls.

Enligt 5 kap. 3 § miljöbalken skall myndigheter och kommuner säkerställa att de miljö kvalitetsnormer som meddelats uppfylls när de prövar tillstånd eller utöver tillsyn m.m. Utskottet uttalade vid riksdagsbehandlingen av regeringens proposition 1997/98:45 Miljöbalk (bet. 1997/98:MJU20 del 1 s. 60 f.) att det framgår av propositionen att åtgärdsprogrammen är bindande för myndigheter och kommuner på det sättet att de är skyldiga att säkerställa att normerna uppfylls. Utskottet instämde i regeringens uttalande att åtgärdsprogrammen inte bör vara direkt bindande för enskilda utan endast de beslut som myndigheter vid senare tidpunkt fattar utifrån åtgärdsprogrammen.

Miljöbalkskommittén skall enligt sina direktiv (s. 5) följa upp systemet med miljö kvalitetsnormer. Kommittén skall analysera normernas genomslagskraft och vid behov lämna förslag till de förändringar av systemet som kan bidra till att föreskrifterna enligt 5 kap. miljöbalken fungerar som instrument för att minska miljöbelastningen till nivåer som naturen långsiktigt tål. I avvaktan på att Miljöbalkskommittén redovisar sin uppföljning anser utskottet att riksdagen inte bör göra något uttalande med anledning av motion MJ521 (fp) yrkande 15. Motionen avstyrks.

Krav på miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag vid omprövningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. En motion (v) om skärpning och precisering av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar avstyrks i avvaktan på att Miljöbalkskommittén slutfört sitt arbete i denna del.

Propositionen

En ansökan om tillstånd enligt 9, 11 eller 12 kap. miljöbalken eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av bestämmelser i dessa kapitel att anlägga, driva eller ändra verksamheter måste innehålla en miljökonsekvensbeskrivning. Även vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. samt vid ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § skall det, liksom för närvarande, krävas en miljökonsekvensbeskrivning. Något obligatoriskt krav på miljökonsekvensbeskrivning skall däremot inte ställas när det gäller mål och ärenden om återkal-

lelse av tillstånd eller omprövning av tillstånd eller villkor och inte heller i mål och ärenden om förlängning av genomförandetider.

När en myndighet tar initiativ till återkallelse av tillstånd eller omprövning av tillstånd eller villkor för en miljöfarlig verksamhet skall tillståndshavaren utföra och lämna in de utredningar som behövs för prövningen.

Motionen

Enligt motion MJ444 (v) bör riksdagen begära att regeringen ger den parlamentariska kommittén för uppföljning av miljöbalken tilläggsdirektiv att lägga fram förslag till ändring av miljöbalken som innebär skärpning och precisering av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar (yrkande 2). Infrastrukturprojekt bör förses med ett kontrollprogram där man kontinuerligt följer upp verksamhetens miljöpåverkan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Enligt Miljöbalkskommitténs direktiv (s. 6) skall kommitténs arbete särskilt inriktas på att utvärdera om det utvecklade förfarandet att sammanställa miljökonsekvensbeskrivningar är effektivt och samtidigt ger miljökonsekvensbeskrivningarna en tillräckligt hög kvalitet. Kommittén skall också utreda om regelverket tillgodoser rimliga anspråk hos myndigheter, organisationer, sakägare och enskilda på att kunna utöva inflytande över projekten när det gäller att begränsa skadeverkningarna av planerade anläggningar m.m. Kommittén skall lämna förslag till de ändringar som kan behövas.

Miljöbalkskommittén anför i delbetänkandet Uppföljning av miljöbalken (SOU 2000:116 s. 57), som ligger till grund för den nu aktuella propositionen, att kommittén så långt som möjligt velat undvika att föreslå ändringar som kommittén senare under utredningen kommer att få ta ställning till på nytt. De föreslagna ändringarna rörande miljökonsekvensbeskrivningar är emellertid en sådan enkel och väl avgränsad ändring som bedöms ha stor praktisk betydelse även om frågorna utgör en del av ett större utredningsuppdrag.

Utskottet föreslår att motion MJ444 (v) yrkande 2 i avvaktan på resultatet av utredningsarbetet lämnas utan vidare åtgärd.

Skydd av områden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Med hänvisning till en pågående översyn avstyrks motioner om strandskydd (s, m, kd, c, fp). Även motioner om ersättning till markägare (m, c) avstyrks.

Propositionen

Bestämmelsen att strandområden som uppenbart saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften får undantas från strandskyddet, ändras på det sättet att ordet strandområde ersätts av ordet strandskyddsområde.

I propositionen föreslås att i ett beslut om vattenskyddsområde får länsstyrelsen överlåta till den eller de kommunala nämnder som skall fullgöra kommunens uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet att pröva frågor om undantag från beslutet om vattenskyddsområdet respektive motta anmälningar om en verksamhet eller åtgärd inom ett vattenskyddsområde.

Bestämmelsen om kommuners ansvar enligt 31 kap. 7 § för att betala ersättning till fastighetsägare vid vissa ingripanden av det allmänna förtydligas. Det är kommunen som är ersättningsskyldig, om kommunen meddelat förelägganden och förbud enligt miljöbalkens samrådsparagraf.

Bestämmelsen i 31 kap. 7 § andra stycket om att sökanden i vissa fall skall betala ersättning när länsstyrelsen fastställt ett vattenskyddsområde görs tillämplig även när det är en kommun som fastställt området.

Regeringen föreslår att i det fråga om områden som omfattas av generellt biotopskydd uttryckligen bör framgå att ersättning betalas ut först när dispens har vägrats eller har förenats med särskilda villkor.

Motionerna

Strandskydd

I motion MJ208 (m) anförs att en översyn bör göras av strandskyddslagen. Med gott omdöme kan strandskyddsbestämmelserna justeras så att det blir möjligt att i större utsträckning utnyttja våra stränder till att skapa bostäder vid vatten.

Enligt motion MJ215 (m) bör miljöbalken förändras på det sättet att det generella strandskyddet avskaffas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få förordna att ett strandskyddsområde inrättas där marken anses bevarandevärd.

Centerpartiet anför i motion MJ220 att reglerna för det lokala strandskyddet skall utformas på kommunal nivå (yrkande 7). Ansvar för utformningen av strandskyddet bör föras över till kommunerna, och det generella förbudet att bygga i närheten av vatten bör avskaffas.

I motion MJ221 (c) om förändringar i strandskyddet anförs att kommunerna har ansvar för planering och byggande och bör ges rätt att besluta även om strandskydd (yrkande 1). Vidare anförs i fråga om tillsättandet av en parlamentarisk utredning att det kan befaras att Naturvårdsverkets utredning inte ger tillräckligt underlag för att göra de förändringar som är nödvändiga (yrkande 2).

Enligt motion MJ243 (fp) om beslutsnivån för strandskydds- och byggnadsärenden bör inte generella metertal för avstånd till vattendrag gälla lika i

hela Sverige. I glesbygd är vatten, djur och natur den tillgång som kan vara lockbete för att få etableringar och arbetstillfällen.

I motion MJ247 (m) anförs i fråga om att införa en generell rätt att bebygga mark nära stränder och vattendrag att denna rätt skall få begränsas endast om det är motiverat med hänsyn till känsligt djur- och växtliv eller för att garantera allmänhetens tillgång till bad- och friluftsliv.

Enligt motion MJ320 (m) bör strandskyddet ses över med sikte på att den enskilde markägaren ges större utrymme att fritt förfoga över sin egendom. Att bygga och bo i strandnära lägen bör generellt tillåtas och endast i undantagsfall förbjudas om stranden anses vara särskilt skyddsvärd.

I motion MJ366 (c) framförs krav på ändring i strandskyddslagstiftningen som syftar till att strandskyddet skall utformas på kommunal nivå. Motsvarande krav framförs även i motionerna MJ387 (s), Bo244 (kd) yrkande 7 och Bo325 (c) yrkande 22.

I motion MJ391 (s) anförs i fråga om strandskyddets betydelse för allemansrätten att oavsett hur angeläget det kan vara att tillmötesgå turistindustrin och enskilda fastighetsägare är det av största vikt att strandskyddet och dess koppling till allemansrätten inte urholkas. Enligt motion MJ483 (s) finns inte några skäl för att luckra upp strandskyddet. En alltför snäv tillämpning av dispensreglerna kan enligt motion MJ488 (s) leda till att lagstiftningen som sådan ifrågasätts. Behovet av en översyn av de nu gällande dispensreglerna inom strandskyddet framhålls i motionen. Enligt motion MJ492 (s) om lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet kan allmänhetens tillgång till stränder för rörligt friluftsliv tryggas på ett bra sätt samtidigt som fritidsbebyggelse inom 100 m från stränderna tillåts i större omfattning.

Moderaterna anför i motionerna Sk433 yrkande 8 och Bo216 yrkande 5 att det bör finnas en generell rätt att bebygga sin mark nära stränder och vattendrag men att en kommun skall kunna begränsa denna rätt med hänsyn till känsligt djur- och växtliv eller för att garantera allmänhetens tillgång till bad- och friluftsliv.

Enligt motion Bo318 (m) bör riksdagen besluta att det generella strandskyddet skall avskaffas (yrkande 12).

Ersättningsfrågor

Enligt motion MJ205 (c) om ersättning till markägare är det angeläget att markägaren ges skälig ersättning för de miljöinsatser som görs och vid bildandet av olika typer av reservat (yrkande 2).

I fråga om värnandet av äganderätten anförs i motion MJ343 (m) att många intressen gör sig gällande gentemot de areella näringarna, intressen som separat kan te sig motiverade, men som inte minst gemensamt kan utgöra en stor belastning för en enskild markägare (yrkande 6). Detta kan gälla skydd och inskränkningar utifrån kultur- och miljölagstiftningen.

I motion MJ419 (m) om ersättning vid inskränkning av ägande- och förfoganderätten anförs att om myndigheter inskränker ägarens brukande på ett sätt som går utöver hänsyn till allmänna intressen skall denne ersättas (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Strandskydd

Utskottet tillstyrker regeringens förslag beträffande förtydliganden av strandskyddsbestämmelserna och undantag från beslut om vattenskyddsområden.

Regeringen uppdrog genom beslut den 26 april 2001 till Naturvårdsverket att kartlägga i vilket utsträckning länsstyrelserna delegerat beslutsbefogenheter och tillsynsansvar beträffande strandskyddet till kommunerna. I beslutet anförts att det bör kartläggas hur länsstyrelserna har tillämpat bestämmelserna i 7 kap. 14 och 15 §§ miljöbalken om utvidgning om å ena sidan utvidgning av strandskyddet och å andra sidan att vissa strandområden inte skall omfattas av strandskydd samt bestämmelserna om omprövning i 11 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Verket bör även kartlägga hur länsstyrelser och kommuner har tillämpat bestämmelserna i 7 kap. 18 § miljöbalken om dispens, tillämpningen av 7 kap. 17 § sista stycket miljöbalken om komplementbyggnader samt tillsynen av strandskyddsbestämmelserna. Om så bedöms lämpligt skall Naturvårdsverket lämna förslag till åtgärder. Verket skall vidare utreda förutsättningarna för och bedöma konsekvenserna av dels ett förstärkt strandskydd i tätortsnära områden med högt bebyggelsetryck, dels vissa lättnader i glesbygdsområden med lågt bebyggelsetryck i syfte att underlätta regional utveckling, såsom turism och friluftsliv. Uppdraget skall, efter beslut den 24 januari 2002 om förlängning, redovisas senast den 1 april 2002. Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motion MJ221 (c) yrkande 2.

Utskottet behandlade frågor rörande strandskydd senast i maj 2001 och avstyrkte då (bet. 2000/01:MJU16 s. 12) ett antal motioner i avvaktan på resultatet av Naturvårdsverkets utredning. Utskottet föreslår nu att motionerna MJ208 (m), MJ320 (m) och MJ488 (s) om en översyn av strandskyddet avstyrks. Även motionerna MJ215 (m), MJ247 (m), MJ391 (s), MJ483 (s), Sk433 (m) yrkande 8, Bo216 (m) yrkande 5 och Bo318 yrkande 12 om generellt strandskydd m.m. bör avstyrkas i avvaktan på Naturvårdsverkets utredning. Utskottet föreslår också att motionerna MJ220 (c) yrkande 7, MJ221 (c) yrkande 1, MJ243 (fp), MJ366 (c), MJ387 (s), MJ492 (s), Bo244 (kd) yrkande 7 och Bo325 (c) yrkande 22 om att utforma strandskyddet på lokal nivå avstyrks.

Ersättningsfrågor

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om förtydligande beträffande ersättning till fastighetsägare vid ingripanden av det allmänna m.m.

Utskottet har i sin granskning av förslaget i propositionen uppmärksammat att en lagteknisk justering behöver göras när det gäller regeringens förslag till ändring av 31 kap. 31 § andra stycket miljöbalken. Utskottet föreslår därför att regeringens förslag justeras i denna del.

Utskottet behandlade i maj 2001 vissa ersättningsfrågor (bet. 2000/01:MJU16 s. 10). Utskottet anförde därvid att den rättsliga regleringen i miljöbalken innebär att fastighetsägaren har rätt till ersättning för vissa typer

av ingripanden om beslutet innebär att mark tas i anspråk eller pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras. Närmare bestämmelser finns i 31 kap. miljöbalken. I 31 kap. 6 § miljöbalken har efter förebild i plan- och bygglagen införts en bestämmelse som innebär att ersättningen skall minskas med ett belopp som motsvarar vad fastighetsägaren är skyldig att tåla utan ersättning.

Som utskottet även framhöll i maj 2001 råder politisk enighet om att frivilliga avtal med markägare, som alternativ till offentligrättsliga ingripanden enligt miljöbalken, är en viktig del i bevarandearbetet. Över huvud taget bygger svensk naturvård i stor utsträckning på frivilliga insatser och på avtal mellan markägare och statliga myndigheter.

Vid flera tidigare tillfällen och senast i november 2001 har utskottet uttalat sig om principerna för ansvaret vid bevarandet av skyddsvärda områden m.m. (bet. 2001/02:MJU3 s. 84, bet. 2000/01:MJU18 s. 12 m.fl.). Principerna återfinns även i motiven till miljöbalken (prop. 1997/98:45, bet. 1997/98:JoU20 s. 135). Uttalandet innebär i korthet att ansvaret för att säkerställa den biologiska mångfalden inte får begränsas till att bli en fråga om statens ekonomiska resurser för intrångs- och inlösenersättningar. En princip, parallell med Polluter Pays Principle, borde utformas där förvaltande av naturen och den biologiska mångfalden blir ett normalt inslag i verksamheten och inte förutsätter statliga bidrag. Sammanfattningsvis kom miljöbalken att innebära att rätt till ersättning föreligger vid beslut om nationalpark, naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområde, vattenskyddsområde samt föreläggande och förbud enligt den s.k. samrådsparagrafen (12 kap. 6 §). Innebär ett sådant beslut att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av en fastighet avsevärt försvåras betalas ersättning för intrånget. Ersättning betalas också vid vissa undersökningar och vid föreläggande om stängselgenombrott m.m. En eventuell ersättning skall emellertid alltid minskas med ett belopp som motsvarar vad fastighetsägaren är skyldig att tåla utan ersättning. De ändringar och förtydliganden i miljöbalken m.m. som föranleddes av genomförandet av vissa bestämmelser, det s.k. art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet, och som behandlades av utskottet våren 2001 innebär bl.a. att rätten till ersättning för inskränkning i markanvändningen kan grundas även på bestämmelserna om särskilt skydds- och bevarandeområde.

Med det anförda avstyrks motionerna MJ205 (c) yrkande 2, MJ343 (m) yrkande 6 och MJ419 (m) yrkande 7.

Processuella frågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag. I avvaktan på Miljöbalkskommitténs överväganden avstyrks en motion (mp) om miljödomstolarnas sammansättning m.m.

Propositionen

Regeringens bemyndigande i fråga om tillstånds- och anmälningsplikt för miljöfarlig verksamhet justeras. Regeringen bör ha möjlighet att föreskriva om tillstånd eller anmälan även för mindre ändringar.

I miljöbalken införs en bestämmelse som ger en miljödomstol rätt att överlämna ett mål till en annan miljödomstol för gemensam handläggning med ett mål hos den domstolen om målen har nära samband med varandra. En miljödomstol får också överlämna ett mål till en annan miljödomstol om den andra miljödomstolen tidigare prövat ett ansökningsmål som rör samma verksamhet. Dessutom skall mål kunna överlämnas om det finns särskilda skäl. Regeringen bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om överlämnande av mål.

Den bestämmelse i miljöbalken som i dag möjliggör för miljödomstolen att till gemensam handläggning med ett ansökningsmål ta upp ett mål eller ärende som annars skulle ha prövats av länsstyrelsen eller av en kommunal nämnd utvidgas så att även ärenden som skulle ha prövats av ett centralt verk eller en myndighet får tas upp till gemensam handläggning med ansökningsmålet.

En möjlighet införs att i miljödomstolen avgöra överklagade mål i stor sammansättning – dvs. oftast ordföranden, ett miljøråd och två sakkunniga ledamöter – även om målen inte avser avgörande i sak av en tillståndsfråga.

Vidare föreslås att vid avgörande i sak av ett till miljödomstolen överklagat mål om tillstånd får rätten bestå av enbart ordförande och miljøråd, om målet är av enkel beskaffenhet.

Den tidigare bestämmelsen i 13 kap. 9 § vattenlagen som gav domstolen rätt att förfoga över lokaler i allmänna byggnader införs i miljöbalken.

Miljöbalkens bestämmelser om vad en ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet skall innehålla kompletteras med preciseringar som behövs till följd av rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar. Med preciseringarna klargörs att en tillståndsansökan skall innehålla uppgifter om råvaror, övriga insatsvaror och andra ämnen, om den energi som används eller genereras i anläggningen, om anläggningens utsläppskällor, förhållandena på platsen och art och mängd av förutsebara utsläpp, om åtgärder för att förebygga uppkomsten av avfall som anläggningen ger upphov till samt om planerade åtgärder för att övervaka utsläpp. Vidare klargörs att en ansökan skall innehålla en icke-teknisk sammanfattning av de lämnade uppgifterna.

Ansökningshandlingar i ansökningsmål skall alltid skickas till länsstyrelsen samt till den eller de berörda kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet.

När en ansökan om tillstånd till vattenverksamhet kungörs, skall den inte längre behöva innehålla en upplysning om innehållet i 22 kap. 7 § miljöbalken, bl.a. att ägare till fastigheter som berörs av ansökan är skyldiga att uppges innehavare av de särskilda rättigheter som belastar fastigheten. I stället får

upplysningen till berörda fastighetsägare – såsom enligt tidigare lagstiftning – lämnas i annan form.

Den nuvarande skyldigheten att ge in ett yttrande över ansökningar i tre exemplar slopas. I stället får miljödomstolen själv bestämma antalet exemplar i varje enskilt fall.

Det görs tydligt att kravet på att en ansökan skall innehålla en formaliserad säkerhetsrapport begränsas till de fall där det krävs en säkerhetsrapport enligt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. I likhet med vad som föreslagits i fråga om skyldigheten att lämna in en miljökonsekvensbeskrivning i ansökningsmål, skall skyldigheten att lämna in en säkerhetsrapport begränsas till ansökningar om tillstånd att anlägga, driva eller ändra verksamheter.

Miljöbalkens bestämmelser om vad en tillståndsdöm skall innehålla kompletteras med preciseringar som behövs till följd av rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar samt rådets direktiv 1999/31/EG av den 26 april 1999 om deponering av avfall. Med preciseringarna klargörs att en tillståndsdöm skall innehålla villkor om begränsningsvärden och utsläppskontroll och om bästa möjliga teknik. I fråga om tillstånd som rör deponering av avfall preciseras att en tillståndsdöm skall innehålla uppgift om vilken deponiklass tillståndet avser, en förteckning över de typer av avfall och den totala mängd avfall som får deponeras samt villkor i fråga om åtgärder före och under driften av deponin. Vidare preciseras att ett tillstånd skall innehålla villkor om avslutning av deponin, om åtgärder för övervakning och kontroll av att de skyldigheter uppfylls som gäller för verksamheten samt om skyldighet att rapportera om deponerade avfallsmängder och om resultatet av den övervakning och kontroll som krävs.

Motionerna

Enligt motion MJ317 (mp) bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till ändring av fördelningen av antalet jurister och miljøråd i Miljööverdomstolen så att miljöråden blir två av fyra respektive tre av fem (yrkande 1). Miljööverdomstolens huvuduppgift är att värna om miljön och inte i huvudsak att skipa rättvisa mellan parter som strider med varandra. Miljön är inte företrädd som andra parter, vilket innebär att det är domstolens ansvar att se till att miljöfrågorna blir utredda. Förhandlingarna i dag skymms ofta av formella frågor eftersom tolkningen av miljöbalken fordrar definitioner och bestämmelser om rättsprocessen som då tar överhanden över miljöfrågorna. Vidare bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag som innebär att miljøråd alltid deltar vid beslut om prövningstillstånd till Miljööverdomstolen (yrkande 2). När Miljööverdomstolen tar ställning till om ett mål skall beviljas prövningstillstånd skall i normalfallet inget miljøråd delta. I motionen yrkas vidare att alla som tjänstgör som jurister och sakkunniga i miljödomstolar och Miljööverdomstolen skall genomgå en obligatorisk utbildning i miljörett, ekologi, miljövard och miljö kemi (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Enligt 20 kap. 11 § miljöbalken skall det för fullgörande av Svea hovrätts uppgifter som Miljööverdomstol förutom lagfarna domare finnas miljöråd. Dessa skall ha teknisk eller naturvetenskaplig utbildning och erfarenhet av miljöfrågor. Miljööverdomstolen är domför med fyra ledamöter, av vilka minst tre skall vara lagfarna. Om en av de lagfarna ledamöterna får förhinder sedan huvudförhandling har påbörjats är rätten ändå domför. Fler än fem ledamöter får inte delta. Miljööverdomstolen skall vid behandlingen av frågor om prövningstillstånd bestå av tre lagfarna domare. Ett miljöråd får dock ingå i rätten i stället för en av de lagfarna ledamöterna.

Miljöbalkskommittén genomför nu en omfattande översyn av miljöbalken. Enligt direktiven (s. 7) skall kommittén utreda frågan om huruvida tillståndsprövningen i framtiden bör ligga direkt hos miljödomstol eller skall prövas av domstol först efter överklagande av förvaltningsmyndighets beslut. Kommittén skall beakta den utveckling som skett genom att renodlingen av domstolarnas roll att avgöra tvister mellan enskilda och det allmänna alltmer kommit i förgrunden. Kommittén skall vid bedömningen av för- och nackdelar med en administrativ prövning i första instans belysa frågan hur anspråk på ersättning eller skadestånd enligt miljöbalken skall lösas. Även prövningspliktens omfattning liksom frågor av processuell och administrativ art som faller inom ramen för miljödomstolarnas tillämpning skall vid behov belysas av kommittén som skall lägga fram förslag i dessa och andra tillståndsfrågor i den utsträckning det behövs.

Enligt utskottets bedömning innebär detta att de frågor som tas upp motion MJ317 (mp) kommer att få en närmare belysning av Miljöbalkskommittén. Det finns därför ingen anledning att nu föregripa det fortsatta utredningsarbetet genom någon form av uttalande från riksdagens sida. Utskottet föreslår att motionen lämnas utan vidare åtgärd med det anförda.

Förfarandet vid utdömmande av vite

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker två motioner (m, kd) om ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader.

Propositionen

När en miljödomstol eller Miljööverdomstolen prövar frågor om utdömmande av vite skall målet i den delen handläggas enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (1971:291).

Motionerna

Enligt motion MJ17 (m) bör en särbestämmelse föras in i 20 kap. 3 § miljöbalken med innebörden att en enskild skall kunna få ersättning av allmänna medel för ombudskostnader om talan om utdömande av vite ogillas.

Även enligt motion MJ19 (kd) bör en bestämmelse föras in i miljöbalken som ger den enskilde rätt att få ersättning av allmänna medel för skäligen motiverade rättegångskostnader (yrkande 1). Den enskilde måste även fortsättningsvis ha en rätt att erhålla ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader genom en uttrycklig bestämmelse i miljöbalken.

Utskottets ställningstagande

En miljödomstol prövar enligt 20 kap. 2 § första stycket 8 miljöbalken som första instans mål om utdömande av viten som förelagts med stöd av balken. Prövningen sker efter särskild framställan av den myndighet som förelagt vitet. Av 21 kap. 2 § miljöbalken framgår att en talan av en myndighet om utdömande av vite väcks genom ansökan om stämning.

I 20 kap. 3 § andra stycket miljöbalken finns regler om domstolens handläggning av vitesmål. Där anges att målet skall handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är stadgat. Som anförs i propositionen framgår det inte av motiven och lagtextens ordalydelse om frågan om rättegångskostnader skall avgöras enligt bestämmelserna om allmänt eller enskilt åtal. Vidare framgår det av utredningsbetänkandet att frågan i praxis lösts på så sätt att en enskild kan få ersättning av allmänna medel för sina ombudskostnader med stöd av bestämmelserna i 31 kap. rättegångsbalken om talan om utdömande av vite ogillas. Av detta torde enligt propositionen följa att den enskilde inte kan förpliktas att ersätta myndighetens kostnader för ansökningsavgift m.m. eftersom kostnadsansvaret enligt 31 kap. 1 § rättegångsbalken är begränsat till försvararkostnader, hämtning till rätten m.m.

Regeringen gör nu den bedömningen att den nu gällande ordningen framstår som onödigt komplicerad, bl.a. på grund av kravet på huvudförhandling. Dessutom förefaller det omotiverat att enskilda skall kunna få ersättning för rättegångskostnader medan motsatsen gäller det allmänna. Regeringen föreslår mot den bakgrunden att förfarandet förenklas och förändras på så sätt att en ordning införs som i huvudsak motsvarar vad som gällde innan miljöbalken trädde i kraft, vilket innebär att vitesmål i miljödomstolarna och Miljööverdomstolen skall hanteras enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

Utskottet delar regeringens bedömning. Det framstår inte som motiverat att den enskilde i mål av denna karaktär skall kunna få sina rättegångskostnader ersatta av det allmänna utan att samtidigt själv riskera ansvar för motpartens kostnader. Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionerna MJ17 (m) och MJ19 (kd) yrkande 1.

Överklagade avgöranden m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

Den uppräknade i 19 kap. 1 § miljöbalken av kommunalt beslutade områdesskydd som överklagas till länsstyrelsen kompletteras med djur- och växtskyddsområden.

Miljöbalken kompletteras med uttryckliga bestämmelser om att tillsynsmyndigheten fortlöpande skall kontrollera om beslutade tillståndsvillkor är tillräckliga och att myndigheten skall ingripa om den med hänsyn till gällande bestämmelser finner att villkoren måste omprövas eller ändras. En sådan ordning innebär en närmare anpassning till rådets direktiv 96/61/EG av den 24 september 1996 om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar.

Tillstånd till en verksamhet som inbegriper deponering av avfall skall få meddelas endast om verksamhetsutövaren ställer en ekonomisk säkerhet eller vidtar annan lämplig åtgärd för att säkerställa att de skyldigheter uppfylls som gäller för deponeringsverksamheten enligt miljöbalken eller enligt bestämmelser som har meddelats med stöd av balken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker förslagen.

Övrigt

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om bestämmelser om hantering av hushållsavfall, skyldighet att synliggöra avfallsdeponeringens verkliga kostnad, uppdatering av vissa straffbestämmelser, förverkande av utbrutet material vid olaglig täkt samt redaktionella rättelser och frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning. Ett antal motioner om skärpning av lagstiftningen vid miljöbrott (s, v, c), ansvarsgenombrott (s) samt en motion om nyttjandet av husbehovstäckor (kd) m.m. avstyrks.

Propositionen

Den nuvarande bestämmelsen om förbud för enskilda hushåll att själva bortskaffa avfall som omfattas av kommunalt renhållningsmonopol ändras genom att orden ”grävas ned” i 15 kap. 18 § första stycket miljöbalken tas bort. Detta

för att förtydliga att undantaget i andra stycket nämnda lagrum främst tar sikte på kompostering.

I miljöbalken införs en bestämmelse om skyldighet för den som deponerar avfall att synliggöra deponeringens verkliga kostnad. Det pris som tas ut för deponering av avfall skall omfatta alla kostnader för deponeringen. I kostnadsberäkningen skall ingå alla kostnader för att inrätta och driva deponin samt, så långt det är möjligt, alla kostnader som är nödvändiga för uppfyllandet av de skyldigheter som gäller för deponeringsverksamheten.

Straffbestämmelserna i 29 kap. 8 § miljöbalken uppdateras i fråga om brott mot gällande EG-förordning om ämnen som bryter ned ozonskiktet. Samtidigt uppdateras hänvisningarna till EG-förordningarna om import och export av farliga kemikalier, om bedömning och kontroll av risker med existerande ämnen, om övervakning och kontroll av avfallstransporter samt om handel med vilda djur och växter.

Förverkandebestämmelserna i 29 kap. 12 § miljöbalken utsträcks till att även omfatta utbrutet material eller värdet därav vid olovlig täktverksamhet.

I 5, 11 och 31 kap. miljöbalken rättas tre felaktiga hänvisningar till andra lagrum i balken.

Lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision får en ny rubrik, lag om frivillig miljöledning och miljörevision. Dessutom görs i lagen vissa redaktionella följdändringar med anledning av den nya EG-förordningen om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS).

Motionerna

I motion MJ226 (s) hänvisas i fråga om ansvarsgenombrott på miljöbalkens område till att Aktiebolagskommittén föreslog att det i 10 kap. 2 § miljöbalken skulle införas ett andra stycke som utsträcker det ansvar för återställningsåtgärder m.m. som enligt första stycket åvilar verksamhetsutövaren. Enligt motionären bör ansvaret utvidgas till en krets av fysiska och juridiska personer som har stått eller står verksamhetsutövaren nära och har påverkat hans möjligheter att sörja för de återställningsåtgärder som miljöbalken föreskriver.

I motion MJ285 (s) föreslås en kraftig skärpning av straffskalan vid miljöbrott (yrkande 2). Utomhusmiljön bör hållas ren från nedskräpning. Radikala insatser bör göras för att stoppa utvecklingen mot en sämre vardagsmiljö.

Enligt motion MJ296 (kd) bör en träffsäkerhetsanalys göras i åtalsärenden (yrkande 2). Åtalsärenden prioriteras framför tillsynsärenden. Tidigare gjordes en träffsäkerhetsanalys vid åtalsärenden, och om utsikterna för fällande dom betecknades som små drevs de inte vidare. Vidare föreslås att nyttjandet av husbehovstäkter förenklas (yrkande 3). Samrådsförfarandet enligt miljöbalken har visat sig vara så komplicerat och dra ut så länge på tiden att den markägare som står i begrepp att nyttja sin täkt exempelvis vid byggnation inte hinner invänta tillstånd utan tvingas köpa sand och grus trots att han har tillgångar på egen mark.

I motion MJ337 (c) anförs att de straffrättsliga sanktionerna för miljöbrott till havs bör skärpas (yrkande 26). Miljöbrott till havs begås inte för att man vill skada miljön utan för att man vill minska sina kostnader.

Enligt motion MJ401 (v) bör lagstiftningen vid miljöbrott skärpas. Miljöbrott får stor inverkan på miljön för lång tid. Det måste göras lättare att fälla någon för miljöbrott utan att för den skull minska rättssäkerheten, annars finns det risk att det agerande som man vill hindra inte kommer att upphöra.

Enligt motion Ju237 (c) bör straffvärdet för brott enligt miljöbalken ändras (yrkande 27). De flesta miljöbrott sker inte för att skada miljön utan för att någon skall kunna minska sina kostnader. Straffvärdet om ett brott skett med uppsåt eller av oaktsamhet skiljer sig på ett anmärkningsvärt sätt från annan generell straffrättslig lagstiftning. Där anses straffvärdet högre om brottet skett uppsåtligt än om det skett oaktsamt. Så är inte fallet med miljöbalken. Vidare anförs att ringa brott bör avskaffas beträffande miljöbrott (yrkande 28). Ett hinder för brottsbekämpning är ”ringa brott” i 29 § kap. 11 § miljöbalken. Begreppet är inte definierat och orsakar osäkerhet vid bedömningen av vad som är straffbart, vilket ofta medför att åtal läggs ned. Bestämmelserna i 20 kap. rättegångsbalken om åtalsunderlåtelse torde vara tillräckliga.

Utskottets ställningstagande

I Miljöbalkskommitténs direktiv (s. 8) anförs att den straffrättsliga regleringen i miljöbalken bör uppmärksammas av kommittén. Riksåklagaren har i december 1998 genom rapporten Effektivare miljöbrottsbekämpning lämnat förslag till åtgärder. På uppdrag av riksdagen (bet. 1997/98:JuU1) har en nationell miljöbrottsstrategi utarbetats. Dessa frågor skall kommittén beakta i sitt arbete. Vidare framförs det ofta i den allmänna debatten att alltför få brott med miljörettslig anknytning beivras. Riksåklagaren har under beredningen av miljöbalken framfört att det bör göras en översyn av brotten miljöbrott och vållande till miljöstörning. Kommittén skall utreda förutsättningarna för att ändra brottsbeskrivningen av främst miljöbrott och även i övrigt följa den straffrättsliga tillämpningen av miljöbalken samt lämna de förslag som kan behövas för att åstadkomma ett effektivt och rättvist sanktionssystem. Utskottet föreslår att motionerna MJ285 (s) yrkande 2, MJ401 (v) samt Ju237 (c) yrkandena 27 och 28 lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på utredningsresultatet. Även motion MJ296 (kd) yrkande 2 avstyrks i avvaktan på resultatet av Miljöbalkskommitténs överväganden.

Riksdagen behandlade under hösten 2001 proposition 2000/01:139 Åtgärder mot förorening från fartyg. Riksdagens beslut syftar till att förbättra möjligheterna att motverka, kontrollera och beivra olagliga utsläpp till sjöss av olja och andra skadliga ämnen (bet. 2001/02:MJU4). Motion MJ337 (c) yrkande 26 bör lämnas utan vidare åtgärd i den mån den inte tillgodosetts med det anförda.

Beträffande ansvarsgenombrott anförde regeringen i proposition 1997/98:45 Miljöbalk (del 1 s. 359, bet. 1997/98:JoU20) att det finns starka skäl för att genomföra den i lagrådsremissen föreslagna regleringen om an-

svarsgenombrott. Regeringen godtog emellertid Lagrådets uppfattning att lagstiftning i denna del inte borde ske förrän Aktiebolagskommitténs arbete i denna fråga har slutförts. Utskottet har inhämtat att Aktiebolagskommitténs betänkanden för närvarande bereds inom Regeringskansliet (jfr SOU 2001:1 s. 291). Utskottet föreslår att motion MJ226 (s) lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på beredningen av ärendet.

Utskottet har ingen annan uppfattning än den som framförs i motion MJ296 (c) yrkande 3, att reglerna för nyttjande av husbehovstäckter bör vara så enkla som möjligt. Som anförts i proposition Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (prop. 2000/01:130 s. 215, bet. 2001/02:MJU3 s. 99 och 118) är naturgrus emellertid en begränsad resurs där en ökad styrning av uttagen krävs. Riksdagen har antagit ett delmål under miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som innebär att år 2010 skall uttaget av naturgrus i landet vara högst 12 miljoner ton per år. Enligt den av riksdagen antagna strategin för hushållning med mark, vatten och bebyggd miljö kan en ytterligare åtgärd, utöver den år 1995 införda skatten på naturgrus, vara s.k. frivilliga åtaganden vad gäller naturgrusuttag.

I Miljöbalkkommitténs betänkande Uppföljning av miljöbalken (SOU 2000:116 s. 57) anförts att då många frågor som gäller täkter till största del har fått utgå i detta skede planerar kommittén att senare undersöka förutsättningarna för större förändringar av hela det kapitel 12 där täktfrågorna behandlas. Utskottet föreslår att motion MJ296 (c) yrkande 3 avstyrks i avvaktan på resultatet av Miljöbalkkommitténs arbete.

Resursfrågor m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motioner om rekrytering av personal till miljödomstolarna (kd), om resurser för tillsynen (kd) och om frivillig auktorisering av miljökonsulter (v).

Motionerna

I motion MJ19 (kd) anförts i fråga om rekrytering av personal till miljödomstolarna att arbetsbelastningen är hög (yrkande 2). Vidare framhålls att myndigheterna bör ha ett ansvar enligt miljöbalken att föra dialog med medborgarna. Alla kan vi befinna oss i en situation där vi inte känner till att miljö- och hälsoskyddsnämnden skall underrättas (yrkande 3).

Motionären i motion MJ296 (kd) anför om resurstilldelningen för tillsynsverksamheten enligt miljöbalken att ekonomiska förutsättningar i dag saknas för att bedriva tillsynsverksamheten aktivt och effektivt (yrkande 1).

Enligt motion MJ444 (v) bör frivillig auktorisering av miljökonsulter liknande den som i dag finns för ekonomiska revisorer initieras (yrkande 3). Vidare bör berörda myndigheter tillföras erforderlig kompetens för att klara i

motionen föreslagna nya uppgifter (yrkande 4). För att länsstyrelser och miljödomstolar skall kunna hantera de nya uppgifterna på ett tillfredsställande sätt behöver erforderlig kunskap och kompetens tillföras.

Enligt motion MJ519 (kd) bör tillräckliga resurser för tillsynen anslås till kommunerna för upprätthållande av miljöbalkens ambitioner (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan uppfattning än motionärerna i motionerna MJ19 (kd) yrkande 2 och MJ444 (v) yrkande 4 om att det är angeläget att erforderlig personal kan rekryteras och att länsstyrelser och miljödomstolar bör tillföras erforderlig kompetens för att klara sina uppgifter. Utskottet har inhämtat att Domstolsverket har genomfört en utvärdering av miljödomstolarnas påverkan på domstolsväsendets kostnader och funnit att kostnaderna för miljödomstolarna är högre än beräknat. Vid behandlingen av regeringens budgetproposition för år 2002 (prop. 2001/02:1, bet. 2001/02:JuU1 s. 68) beslutade därför riksdagen att 35 miljoner kronor engångsvis skall föras över till domstolsväsendet från utgiftsområde 18, anslag 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet. Vidare framgår det av budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2000/02:1 utg.omr. 20 s. 49) att länsstyrelserna och flera andra myndigheter tillförs ytterligare medel för åren 2002–2004. Förstärkningen görs i enlighet med förslagen i regeringens proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier (bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). För åren 2001 t.o.m. 2003 tillfördes länsstyrelseanslaget 15 miljoner kronor för förstärkt miljötillsyn, och resursförstärkningen beräknas ligga fast fr.o.m. år 2004 (prop. 2001/02:1 utg.omr. 18 s. 45, bet. 2001/02:BoU1). Med det anförda avstyrker utskottet motionerna MJ19 (c) yrkande 2 och MJ444 (v) yrkande 4.

Utskottet instämmer i vad som anförs i motion MJ19 (kd) yrkande 3 om att det är angeläget att myndigheterna för en dialog med medborgarna. Miljöbalkskommittén skall enligt sina direktiv hämta in myndigheters, organisationers och enskildas erfarenhet av hur tillsynen fungerar och de allmänna hänsynsreglernas roll i sammanhanget. Vidare skall effektiviteten hos det nya sanktionssystemet och samspelet mellan tillsynsreglerna, sanktionsavgifterna och de straffrättsliga reglerna utvärderas, och kommittén skall föreslå de ändringar av regelverket som kan behövas. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av kommitténs fortsatta arbete.

Utskottet delar den uppfattning som framförs i motion MJ296 (kd) yrkande 1 om att det är angeläget att tillsynsverksamheten kan bedrivas aktivt och effektivt. Regeringen har i proposition 2000/01:130 Svenska miljömål – delmål och åtgärdsstrategier föreslagit att länsstyrelserna skall tilldelas 20 miljoner kronor per år fr.o.m. år 2001 för arbete inom ramen för deras övergripande ansvar för regionalt mål- och uppföljningsarbete (prop. 2000/01:130 s. 237, bet. 2001/02:MJU3). Länsstyrelsernas förvaltningsanslag har tillförts ökade resurser för arbete inom miljöområdet. Utöver de ovan nämnda medlen för tillsyn inom miljöområdet har länsstyrelserna tillförts 25 miljoner kronor

per år för administration av skogsinköp och 65 miljoner kronor från sakanslag inom utgiftsområde 20 att användas för administration m.m. av anslagsmedel för miljöövervakning, kalkningsverksamhet och sanering och återställning av förorenade områden (jfr prop. 2001/02:1 utg.omr. 18 s. 44 f.). Det anförda bör i allt väsentligt tillgodose syftet med motion MJ296 (kd) yrkande 1. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd i denna del.

När det gäller ökade resurser till kommunerna för att upprätthålla miljöbalkens ambitioner har utskottet tidigare hänvisat till (bet. 2000/01: MJU16 s. 14) att kommunernas roll och ansvar i miljöarbetet diskuteras utförligt av Miljömålskommittén (SOU 2000:52 s. 831 f.). Utskottet konstaterar i likhet med Miljömålskommittén (s. 836) att det från resurssynpunkt är viktigt att notera att miljöbalken ger kommunerna en generell rätt att ta ut avgift för sina kostnader i samband med prövning och tillsyn enligt den lagen. Frågan om statliga bidrag för denna verksamhet är i första hand en resurs- och budgetfråga, och utskottet är inte berett att tillstyrka motion MJ519 (kd) yrkande 4 i detta sammanhang.

I motion MJ444 (v) yrkande 3 föreslås frivillig auktorisation av miljökon-sulter. I den nu behandlade propositionen (s. 70) anförts att inom Europeiska unionen gäller sedan juli 1993 en gemensam ordning för frivillig miljöstyrning och miljörevision. Detta har reglerats i rådets förordning (EEG) nr 1836/93 av den 29 juni 1993 om frivilligt deltagande för industriföretag i gemenskapens miljöstyrnings- och miljörevisionsordning. Förordningen har byggts på frivilligt deltagande från industrin och har haft till syfte att förbättra och utvärdera industrins miljöarbete och att tillhandahålla offentlig information om detta arbete. Förordningen har i Sverige kompletterats genom lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision samt förordningen (1995:294) om frivillig miljöstyrning och miljörevision. Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Swedac, beslutar i frågor om ackreditering av miljökontrollanter och utövar tillsyn över dem. Swedac är en central myndighet under Utrikesdepartementet med uppgift att verka som nationellt ackrediteringsorgan samt att samordna, övervaka, ge råd om och informera i kontrollfrågor enligt lagen (1992:1119) om teknisk kontroll (jfr SFS 1996:81). Aktiebolaget Svenska Miljöstyrningsrådet ansvarar för registrering av anläggningar och offentliggörande av förteckning över registrerade anläggningar.

Utskottet har inhämtat att föreningen Miljörevisorerna i Sverige är en intresseförening och ett nätverk för miljörevisorer, miljörevisionsledare och andra intresserade som vill främja föreningens syften. Föreningen arbetar för att utveckla miljörevision genom utbildning, erfarenhetsutbyte, riktlinjer och kvalitetssäkring. Föreningen utvecklar och tolkar kraven i ISO 14012 och har tagit fram etiska regler som varje medlem i föreningen förbinder sig att följa. Föreningen bildades 1991 och har för närvarande ca 350 medlemmar. Syftet med motion MJ444 (v) yrkande 3 torde med det anförda i allt väsentligt vara tillgodosett.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Små företags situation m.m. (punkt 1)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ225 och 2001/02:MJ469 samt avslår motionerna 2001/02:MJ296 yrkande 5 och 2001/02:MJ341 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Miljöbalken tillkom för att skydda naturen på ett effektivt sätt, men ökad byråkrati har medfört svårigheter för jordbruket. Miljöbalken bör ändras så att den inte i onödan hindrar och försvårar för företag och framför allt för småföretag.

Miljöbalkens regler tillsammans med en stelbent hantering av dem drabbar i dag många företag utan att för den skull leda till bättre miljö. En ordning som innebär att varje ändring av en anläggning kräver nytt tillstånd leder till byråkrati. I vissa fall kan en för jordbruket nödvändig byggnation inte bli av på grund av byråkratiska regler i miljöbalken. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om hur miljöbalken kan förenklas för att främja ökad rättssäkerhet och ge bättre förutsättningar för jordbruksnäringen. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Små företags situation m.m. (punkt 1)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ296 yrkande 5 samt avslår motionerna 2001/02:MJ225, 2001/02:MJ341 yrkandena 3 och 4 samt 2001/02:MJ469.

Ställningstagande

Miljöbalken är en mycket omfattande lagstiftning. I vissa delar är den dåligt anpassad till de små företagen. Regeringen bör uppdra åt Miljöbalkskommittén att göra en översyn av lagen med hänsynstagande till små företags situation och återkomma till riksdagen med förslag i dessa frågor. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Små företags situation m.m. (punkt 1)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ341 yrkandena 3 och 4 samt avslår motionerna 2001/02: MJ225, 2001/02: MJ296 yrkande 5 och 2001/02: MJ469.

Ställningstagande

På miljöområdet ser vi nu allt tydligare effekterna av tillämpningen av den nya miljöbalken. I sig motiverade åtgärder och restriktioner på miljöområdet genomförs på ett sådant sätt att de vållar avbräck i pågående jordbruksproduktion. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag som särskilt beaktar hur tillämpningen av balken slår mot ekonomin och den fortsatta driften i berörda jordbruksföretag. Förslaget till riksdagen bör även omfatta skäliga ersättningsregler till berörda företagare. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Markavvattning (punkt 2)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ339 yrkande 15.

Ställningstagande

Lagstiftningen rörande markavvattning bör harmonieras så att det praktiska miljöarbetet kan gå hand i hand med produktionsintresset. Osäkerheten kring vilka regler som gäller avseende markavvattning och dikesrensning leder till att nödvändiga rensningar skjuts på framtiden. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om regelverket kring markavvattning. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Certifierade företag (punkt 4)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ452 yrkande 3.

Ställningstagande

Allt fler jordbruksföretag innehar någon form av miljöcertifiering. De som har anslutit sig till LRF:s Miljöhousesyn är exempel på sådana initiativ. Vi anser att myndigheternas tillsynsverksamhet bör anpassas till att dessa företag utövar en betydande egenkontroll över att regler och miljökrav efterlevs. Detta bör ges regeringen till känna.

6. Tillsynsavgift m.m. (punkt 7)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ452 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:MJ472.

Ställningstagande

Tillkomsten av miljöbalken har försvårat tillsynsarbetet. Fler näringsidkare blir föremål för tillsyn och kontroller från flera olika myndigheter under ett år, och varje myndighet har rätt att ta ut en avgift för sin tillsyn.

En samordning bör vara möjlig för att minska kostnaderna. En tillsynsmyndighet bör inte ha rätt att ta ut avgift utan att ha utfört en konkret prestation. Avgift bör inte heller utgå för den näringsidkare som vid kontroll fullföljt sina åligganden så att det inte finns något att anmärka. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om erforderliga ändringar i miljöbalken. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Miljösanktionsavgift (punkt 8)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ18 samt avslår motionerna 2001/02:MJ20 och 2001/02:MJ296 yrkande 4.

Ställningstagande

Miljösanktionsavgifterna har till sin utformning stora likheter med skattetillägget. Avgiften är administrativ och beslutas av en myndighet utan hänsyn till om det funnits något uppsåt. Vidare kan avgiften kombineras med böter. En medborgare kan således i praktiken komma att behöva betala avgifter och böter två gånger för samma sak. En sådan ordning bidrar till ett försämrat företagsklimat förutom att det principiellt är helt fel.

Det finns många exempel på företagare som drabbats av reglerna. En för sent inlämnad blankett kan t.ex. leda både till avgifter och böter trots att det inte inträffat någon reell skada på miljön. För mindre företag, som inte har särskild personal avsatt för administration, kan dessa regler bli mycket kännbara. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag om ändring i miljöbalken som innebär att miljösanktionsavgifter skall beslutas med beaktande av om den som agerat har gjort det med uppsåt eller av oaktsamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Miljösanktionsavgift (punkt 8)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ296 yrkande 4 samt avslår motionerna 2001/02:MJ18 och 2001/02:MJ20.

Ställningstagande

Miljöbalken är en mycket omfattande lagstiftning. För att en miljölag skall få acceptans och efterlevnad krävs att den upplevs som viktig och att reglerna är relevanta för att uppnå största möjliga miljönytta. Sanktionsåtgärderna bör också stå i proportion till det inträffade. Vi anser att regelverket är alltför trubbigt för att bli ett fungerande instrument. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om miljösanktionsavgiften som tar hänsyn till graden av miljöfara, uppsåt samt företagets storlek. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Miljösanktionsavgift (punkt 8)

av Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ20 samt avslår motionerna 2001/02:MJ18 och 2001/02:MJ296 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att miljöbalkens utformning där enskilda företagare drabbas av såväl höga sanktionsavgifter som risk för allmänt åtal även vid mindre avsteg från bestämmelserna inte är acceptabel. Utformningen av bestämmelserna bör ändras så att sanktionsavgifterna ställs i relation till de avvikelser som företagen gjort i förhållande till de gällande bestämmelserna och exempelvis företagens omsättning. Detta skulle lindra den dubbla bestraffning som drabbar såväl stora som små företag. Regeringen bör se över miljösanktionsavgiften och återkomma till riksdagen med förslag till förändringar av avgiften. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Bindande åtgärdsprogram för miljö kvalitetsnormer (punkt 9)

av Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ521 yrkande 15.

Ställningstagande

Införandet av miljö kvalitetsnormer innebär ett viktigt steg i arbetet med att lösa de stora miljöproblem som t.ex. försurning och kväveläckage innebär. Miljö kvalitetsnormer är föreskrifter om kvaliteten inom ett geografiskt område eller för hela landet. Om en miljö kvalitetsnorm inte uppfylls skall ett åtgärdsprogram upprättas, och där skall anges vilka åtgärder som skall vidtas för att uppfylla normen vid en viss tidpunkt m.m. Då miljö kvalitetsnormer skall utgöra den absoluta miniminivån på livsmiljön bör överskridande av normerna medföra vissa rättsverkningar. Det innebär enligt min uppfattning att åtgärdsprogrammen bör vara bindande. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Generellt strandskydd m.m. (punkt 13)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ215, 2001/02:MJ247, 2001/02:Sk433 yrkande 8, 2001/02:Bo216 yrkande 5 och 2001/02:Bo318 yrkande 12 samt avslår motionerna 2001/02:MJ391 och 2001/02:MJ483.

Ställningstagande

Strandskyddet är i dag generellt och gäller kuster, sjöar, vattendrag och inte minst skärgårdarna i Sverige. Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för djur- och växtlivet. Frågan om strandskyddet är en särskilt angelägen fråga för befolkningen i gles- och landsbygden och i skärgården.

Sverige är ett av de länder i världen som har mest strand per invånare. Ur bevarandesynpunkt borde därför regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer få förordna att ett strandskyddsområde inrättas där marken anses bevarandevärd. Det bör införas en generell rätt att bebygga mark nära stränder och vattendrag. Denna rätt skall endast få begränsas om det är motiverat med hänsyn till känsligt djur- och växtliv eller för att garantera allmänhetens tillgång till bad- och friluftsliv. Detta bör då ske genom att kommunerna antar en detaljplan för området där ett strandskydd är motiverat. Då ges de bästa förutsättningarna för en god sammanvägning av olika intressen.

Det bör alltså krävas ett aktivt handlande för att inrätta ett strandskydd i stället för dagens generella förbudsregler. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Strandskyddet på lokal nivå m.m. (punkt 14)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ220 yrkande 7, 2001/02:MJ221 yrkande 1, 2001/02:MJ366 och 2001/02:Bo325 yrkande 22 samt avslår motionerna 2001/02:MJ243, 2001/02: MJ387, 2001/02: MJ492 och 2001/02:Bo244 yrkande 7.

Ställningstagande

Det behov av ett starkt strandskydd som kan finnas t.ex. i Stockholms skärgård eller på västkusten är inte lika uppenbart i andra mer glesbefolkade eller mindre attraktiva kustområden.

Den nuvarande utformningen av strandskyddet bör förändras. Eftersom kommunerna har ansvar för planering och byggande bör de ges full rätt att besluta även om strandskydd. Ansvaret för utformningen av strandskyddet bör föras över till kommunerna, och det generella förbudet att bygga i närheten av vatten bör avskaffas. Genom att tillåta byggnation i strandnära miljöer generellt och låta varje kommun själv avgöra vilka strandområden som skall vara skyddade kan fler attraktiva boendemiljöer skapas samtidigt som det finns möjlighet att stärka strandskyddet i hårt exploaterade områden.

Genom att kommunerna får ansvaret för utformningen av det lokala strandskyddet stärks det kommunala självstyret, och möjligheterna att skapa fler attraktiva boenden såväl i skärgården som i andra delar av landet förbättras.

Länsstyrelsen som regionalt organ bör ta över Naturvårdsverkets roll att överklaga kommunens beslut till domstol. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Strandskyddet på lokal nivå m.m. (punkt 14)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Bo244 yrkande 7 och avslår motionerna 2001/02:MJ220 yrkande 7, 2001/02:MJ221 yrkande 1, 2001/02:MJ243, 2001/02:MJ366, 2001/02: MJ387, 2001/02:MJ492 och 2001/02:Bo325 yrkande 22.

Ställningstagande

Det är viktigt att bevarandeintresset balanseras mot utvecklingsintresset. I denna avvägning bör de avgörande besluten överlåtas till kommunerna i nära samråd med de medborgare som berörs. Inom områden med lågt bebyggelsetryck skall kommuner med stöd av analyser i översiktsplanen kunna medge undantag från strandskyddsbestämmelserna om inte det rörliga friluftslivet eller den biologiska mångfalden äventyras.

Det generella strandskyddet i 7 kap. miljöbalken bör kvarstå för hela landet men beviljande av dispens bör ges på kommunal nivå. Naturvårdsverkets besvärsmått i strandskyddsärenden bör tas bort, och länsstyrelserna bör få en prövningsrätt liknande den som finns enligt 12 kap. plan- och bygglagen.

Det är av största vikt att undantag ges under förutsättning att tillgängligheten till strandlinjen inte äventyras för kommande generationer. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Ersättning vid inskränkning av ägande- och förfoganderätt m.m. (punkt 15)

av Ulf Björklund (kd), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ205 yrkande 2, 2001/02:MJ343 yrkande 6 och 2001/02:MJ419 yrkande 7.

Ställningstagande

Långsiktigheten i produktionen och samhällets intresse av att upprätthålla ett mångbruk av skogen motiverar att det finns övergripande regler för brukandet. Om myndigheterna inskränker ägarens brukande på ett sätt som går utöver vissa allmänna hänsyn bör ersättning utgå. Stabiliteten i skogspolitiken rubbas om nya regler införs som underlättar för andra att överta markrättigheter eller som utsläcker ersättningsrätten vid intrång.

Det är av stor vikt att markägare ges skälig ersättning för de miljöinsatser som görs vid bildandet av olika typer av reservat. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Miljödomstolarnas sammansättning (punkt 16)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ317.

Ställningstagande

Vid Miljööverdomstolen är juristerna i majoritet. När ett mål avgörs är endast en av fyra eller en av fem miljöexpert, s.k. miljøråd. Miljööverdomstolens huvuduppgift är enligt min uppfattning att värna om miljön och inte i huvudsak att skipa rättvisa mellan parter som strider mot varandra. Domstolstraditionen innebär inte att driva någon särskild linje utan att skipa rättvisa. När det gäller miljön finns det inget tydligt partsförhållande. Miljön är inte företrädd som andra parter, vilket innebär att det är domstolens ansvar att se till att miljöfrågorna blir utredda. Förhandlingarna i dag skymms oftast av formella frågor eftersom tolkningen av miljöbalken fordrar definitioner och bestämmelser om rättsprocessen som då tar över. Jag anser att fördelningen av antalet jurister och miljøråd i Miljööverdomstolen bör ändras så att miljøråden

blir två av fyra respektive tre av fem. Vidare bör ett miljöråd alltid delta när Miljööverdomstolen beslutar om prövningstillstånd.

Miljöpartiet anser att jurister och sakkunniga i miljödomstolar och Miljööverdomstolen skall ha genomgått grundläggande utbildning i ekologi, miljövärd och miljö kemi motsvarande 5 högskolepoäng i vart och ett av dessa ämnen. Miljöfrågornas komplexitet kräver detta. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader (punkt 17)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken såvitt avser 20 kap. 3 § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:65 punkt 1 i denna del och motion 2001/02: MJ17 samt avslår motion 2001/02: MJ19 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att en enskild som i miljödomstol eller i Miljööverdomstolen får rätt gentemot myndigheterna i ett vitesmål bör kunna få ersättning för sina ombudskostnader. Det är inte rimligt att först lägga bevisbördan på den enskilde att bevisa att han eller hon inte skall behöva betala vite och därefter låta den enskilde betala försvarskostnaderna även om han eller hon får rätt gentemot myndigheterna. Vi anser att propositionens förslag till ändringar i miljöbalken inte fullt ut tillgodoser dessa krav. Regeringen bör därför till riksdagen återkomma med förslag till ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som framförs i motion MJ17 (m). Detta bör ges regeringen till känna.

17. Ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader (punkt 17)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i miljöbalken såvitt avser 20 kap. 3 § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen proposition 2001/02:65 punkt 1 i denna del och motion 2001/02: MJ19 yrkande 1 samt avslår motion 2001/02: MJ17.

Ställningstagande

Vitesmål kan vara komplicerade och gälla stora belopp, vilket kan medföra svårigheter för den enskilda att utan sakkunnigt biträde lägga fram sin sak. Den utredningsskyldighet som åligger den dömande instansen enligt förvaltningsprocesslagen förmår inte alltid uppväga detta behov.

Den enskilde bör även fortsättningsvis ha rätt att erhålla ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader genom en uttrycklig bestämmelse i miljöbalken. Det är inte rimligt att den enskilde skall behöva betala för att hävda sin rätt även när myndighetens begäran om utdömande av vite inte gillas. Vi anser att propositionens förslag till ändringar i miljöbalken inte fullt ut tillgodoser dessa krav. Regeringen bör därför till riksdagen återkomma med förslag till ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som framförs i motion MJ19 (kd) yrkande 1. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Miljöbrott m.m. (punkt 20)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ401 samt avslår motionerna 2001/02:MJ285 yrkande 2 samt 2001/02:Ju237 yrkandena 27 och 28.

Ställningstagande

På grund av det misslyckade tunnelbygget genom Hallandsåsen fick en stor mängd människor sina brunnar och sin boskap förgiftade, och det står klart att grova fel har begåtts. Åklagaren har dock lagt ned sin utredning, då utredningen inte kunnat styrka vem som ansvarade för det som hänt.

Det är ofta svårt att fälla någon för miljöbrott, t.ex. vid oljeutsläpp vid kusten. Något måste dock göras. Vi anser att det måste göras lättare att fälla någon för miljöbrott utan att för den skull minska rättssäkerheten. Regeringen bör utreda denna fråga och återkomma till riksdagen med förslag om ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som framförs i motion MJ401 (v). Detta bör ges regeringen till känna.

19. Miljöbrott m.m. (punkt 20)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 19. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ju237 yrkandena 27 och 28 samt avslår motionerna 2001/02:MJ285 yrkande 2 och 2001/02:MJ401.

Ställningstagande

De flesta miljöbrott sker inte i syfte att skada miljön utan för att någon vill minska sina kostnader. Brott mot miljöreglerna får aldrig löna sig, och de straffrättsliga sanktionerna måste därför leda till att det blir kännbart att överträda reglerna. Straffvärdet om ett brott skett med uppsåt eller av oaksamhet skiljer sig på ett anmärkningsvärt sätt från annan generell straffrättslig lagstiftning. Där anses nämligen straffvärdet högre om brottet skett uppsåtligt än om det skett oaksamt. Så är inte fallet med miljöbalken. Jag anser att lagstiftningen bör göras mer distinkt i detta avseende.

Ett hinder för en effektiv miljöbrottsbekämpning är begreppet ”ringa brott” i 29 kap. 11 § miljöbalken. Begreppet är inte definierat och orsakar osäkerhet vid bedömningen av vad som är straffbart, vilket ofta resulterar i att åtal läggs ned. Jag anser att reglerna i 20 kap. rättegångsbalken om åtalsunderlåtelse torde vara tillräckliga. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som anförs i motion Ju237 (c) yrkandena 27 och 28. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Åtalsärenden (punkt 21)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ296 yrkande 2.

Ställningstagande

Då länsstyrelsernas resurser är begränsade prioriteras åtalsärenden framför tillsynsärenden. Tidigare gjordes en träffsäkerhetsanalys vid åtalsärenden, och om utsikterna för fällande dom betecknades som små drevs ett ärende inte vidare. Miljöbalken kräver att alla anmälningar om misstanke om brott drivs vidare. Detta tar stora personella resurser i anspråk och inkräktar på det ordi-

narie tillsynsarbetet. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag om ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som anförs i motion MJ296 (kd) yrkande 2. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Miljöbrott till havs (punkt 22)

av Eskil Erlandsson (c) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ337 yrkande 26.

Ställningstagande

Miljöbrott till havs begås inte för att man vill skada miljön utan för att man vill minska sina kostnader. Brotten föregås därför ofta av kalkyler där kostnaderna för eventuellt straff vägs mot vinsten av att bryta mot reglerna. Det är därför viktigt att de straffrättsliga sanktionerna fungerar. Likaså skall det vara kännbart att överträda reglerna.

Dagens straffrättsliga sanktioner mot miljöbrott till havs fyller inte funktionen att det inte skall löna sig att bryta mot miljöreglerna, utan utsläppen fortsätter. Det är därför nödvändigt att de straffrättsliga sanktionerna skärps. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag i enlighet med vad som anförs i motion MJ337 (c) yrkande 26. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Husbehovstäkter (punkt 24)

av Ulf Björklund (kd), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ296 yrkande 3.

Ställningstagande

Vid nyttjande av husbehovstäkter föreskrivs i miljöbalken att samråd skall ske mellan tillsynsmyndigheter och markägare för att han eller hon skall kunna utnyttja eget grus till husbehov. Samrådsförfarandet enligt miljöbalken har visat sig vara mer komplicerat än tidigare och dra ut så länge på tiden att den markägare som står i begrepp att nyttja sin täkt, t.ex. för byggnation, ofta inte hinner invänta tillstånd utan tvingas köpa sand och grus trots att han har till-

gångar på egen mark. Regeringen bör utreda dessa frågor och återkomma till riksdagen med förslag till ändringar i miljöbalken i enlighet med vad som anförs i motion MJ296 (kd) yrkande 3. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ändrad ordning för utdömande av vite enligt miljöbalken m.m.

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Kristdemokraterna stödde tanken bakom miljöbalken. Enligt vår uppfattning forcerades dock arbetet så att miljöbalken inte blev tillräckligt genomarbetad. Detta kritiserade vi starkt. Miljöbalken trädde i kraft den 1 januari 1999. Brister i den visade sig omgående. Redan den 22 december 1999 tillkallade chefen för Miljödepartementet en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att utvärdera tillämpningen av miljöbalken och lämna förslag på nödvändiga reformer. Kristdemokraterna anser att uppdraget blev för snävt. Vi såg, liksom många andra, att miljöbalken har lagtekniska brister. Problemen ligger inte enbart på tillämpningsplanet.

På grund av det snäva utredningsdirektivet har Miljöbalkskommittén inte kunnat gripa sig an de mest framträdande bristerna i miljöbalken och komma med förslag angående dessa. Ett exempel är konflikten mellan tillämpningen av skogsvårdslagen respektive miljöbalken, vilket belyses av det s.k. Norafallet, som har pågått i mer än 3 år.

Trots miljöbalkens existens har lagen inte fångat de stora miljöbrottslingarna. Oftast har påföljderna gällt att företagare brustit i de förebyggande åtgärderna, t.ex. inte avlämnat rapport inom bestämd tid. Vilken medborgare som helst kan faktiskt när som helst befinna sig i en situation, när man skulle ha anmält sin verksamhet till kommunens miljöförvaltning. En miss i anmälningsförfarandet har lett till kännbara sanktioner, vilket många har upplevt.

Samtidigt har regeringen inte velat EU-notifiera miljöbalken. Man hänvisar till att det huvudsakligen inte är nya lagparagrafer. De är bara överflyttade. Enbart nya lagar behöver notifieras. Och de nya lagregler som har tillförts säger man sig vilja notifiera om behov uppstår därav. Regeringen har själv gjort bedömningen att de nya reglerna inte är konkurrenspåverkande. Men notifieringen bygger på att den bedömningen görs av medstaterna i EU.

Avgiften för prövning i miljödomstolen kan exempelvis verka klart konkurrensdämpande genom att nyföretagande hämmas. Utskottet hänvisar till regeringens direktiv till Miljöbalkskommittén angående utformningen av systemet för prövning av tillsynsavgifter. Kommittén skall närmare studera t.ex. i vilken utsträckning fasta avgifter snedvrider konkurrensen.

Därför har regeringens hantering av miljöbalken anmälts till konstitutionsutskottet.

2. Infrastrukturutbyggnad (punkt 5)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

I dag har miljöproblemens tyngdpunkt förflyttats från punktkällor till mobila källor, som bilar. "Miljöprövningen" av infrastrukturutbyggnad sköts i dag till övervägande del av Banverket och Vägverket själva. Efter samråd med myndigheter och allmänhet fastställer Banverket respektive Vägverket järnvägsplanen respektive arbetsplanen. Det betyder att bygget har tillstånd. Att verken prövar sig själva är en minst sagt märklig rättsordning. De dubbla rollerna som exploatör och kontrollmyndighet kan inte kombineras. Länsstyrelsernas roll är att lämna synpunkter under planeringsprocessen. Det enda fall där länsstyrelsen kan säga ett direkt nej är om miljökonsekvensbeskrivningen inte följer de krav som ställs i miljöbalken. Detta handlar alltså bara om bakläxa på dokumentets kvalitet.

Vägar och banor bör liksom annan miljöpåverkande verksamhet prövas av oberoende myndighet enligt gällande miljölagstiftning. Den tillåtelseprövning av större infrastrukturobjekt som görs av regeringen är inte oberoende. Regeringen är den instans som fastställer trafikverkens långsiktiga planer. Enligt vår mening bör tillståndsprövningen skötas av länsstyrelsen respektive de regionala miljödomstolarna, beroende på projektens storlek. Tillståndsplikten skall gälla både nybyggnad och utbyggnad av existerande infrastruktur och komma in i ett tidigt skede. Infrastrukturobjekt bör även förses med ett kontrollprogram där man kontinuerligt följer upp verksamhetens miljöpåverkan och genomför åtgärder utifrån detta om det visar sig nödvändigt.

3. Infrastrukturutbyggnad (punkt 5)

av Maria Wetterstrand (mp).

Det finns flera problem ur miljösynpunkt med hanteringen av såväl småskaliga som storskaliga infrastrukturprojekt. En stor brist gäller bedömningen av de samlade miljökonsekvenserna av utbyggnaden, exempelvis effekterna av eventuellt ökat trafikarbete. I dag kommer dessutom miljökonsekvenserna av själva exploateringen ofta in i ett för sent skede i processen. Jag anser det därför fullt rimligt att varje större infrastrukturprojekt tillståndsprövas och därvid bedöms ur såväl ett helhetsperspektiv som i enstaka delar som påverkar målet om en hållbar utveckling. Oavsett om Miljöbalkskommittén hantarer denna fråga har jag för avsikt att återkomma till riksdagen i ärendet vid senare tillfälle.

4. Prövningsavgift (punkt 6)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Då ärenden skall prövas i miljödomstolen måste den som ansöker om prövning erlagga en hög prövningsavgift. Det kan vara svårt, näst intill omöjligt, för inblandade parter att erlagga denna avgift, särskilt om det gäller en verksamhet som inte kommit i gång och därmed inte heller genererat några inkomster.

De höga prövningsavgifterna kan därför innebära hinder för företagsamhet, bl.a. beträffande alternativa energikällor. Utskottet konstaterar att miljödomstolen kan sätta ned eller efterskänka kostnad för prövning men hänvisar i övrigt till Miljöbalkskommitténs fortsatta arbete. Kristdemokraterna menar att utskottet redan nu borde uttala sig om att prövningsavgiften skall kunna nedsättas.

5. Skärpning av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar (punkt 10)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Vi anser att kraven på miljökonsekvensbeskrivningar för infrastrukturinvesteringar bör preciseras och skärpas genom ändringar i miljöbalken. Hur en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas samt vilka krav den skall fylla behandlas i miljöbalken. Kraven är oprecist skrivna. Det råder t.ex. delade meningar om när en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas i förhållande till planer och om vilken roll en sådan beskrivning skall ha i projekteringsstadiet.

En enkät som riksdagens revisorer gjort till alla länsstyrelser visar att miljökonsekvensbeskrivningar av infrastrukturprojekt ofta har brister och att kvaliteten varierar.

För att reformera miljöprövningen av infrastruktur är det viktigt att skärpa kraven på nollalternativ. I dag skall ett nollalternativ, dvs. vad som händer om inget byggs, alltid utredas. Detta går i allmänhet till så att en framskrivning av den nuvarande trafikökningen görs med åtföljande trafiksäkerhetsproblem och framkomlighetsproblem på den aviserade väg- eller bansträckan. I stället bör även "dynamiska nollalternativ" utredas. Vad händer t.ex. om man inte bygger ut vägen men effektiviserar existerande kollektivtrafik på sträckan? Hur mycket skulle vägtrafiken och utsläppen av miljöstörande ämnen minskas? Minst ett dynamiskt nollalternativ skall alltid finnas med i en kvalitativ miljökonsekvensbeskrivning.

Vi har avstått från att reservera oss då vi förutsätter att en del av dessa frågor kommer att behandlas i den sittande parlamentariska kommittén. Vi kommer att följa och bevaka dem i kommitténs arbete.

6. Miljödomstolarnas sammansättning (punkt 16)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Motion MJ317 (mp) tar upp en mycket viktig och väsentlig aspekt på miljödomstolarnas sammansättning och verksamhet. Vänsterpartiet förutsätter att den pågående parlamentariska utvärderingen och uppföljningen av miljöbalken också kommer att föreslå eventuella förändringar så att miljödomstolarna har möjlighet att fullt ut beakta miljöhänsynen vid sitt ämbetsutövande. Exakt vilka eventuella förändringar som skall ske får utvärderingen visa på.

7. Kompetensförsörjning m.m. (punkt 25)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

För att länsstyrelser och regionala miljödomstolar skall kunna hantera sina nya uppgifter på ett tillfredsställande sätt behöver erforderlig kunskap och kompetens tillföras. När det gäller resurser till länsstyrelserna och andra myndigheter för granskning av miljökonsekvenserna av infrastrukturprojekt, är det i dag fortfarande oklart om tillgängliga medel är tillräckliga eller behöver fördelas om eller öka i omfattning för att myndigheterna skall ha tillräcklig tillgång till kompetent personal.

8. Kompetensförsörjning m.m. (punkt 25)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Miljödomstolarnas arbetsbelastning är hög. Organisationen är dimensionerad för ett årligt inflöde av 750 anmälningar i landet. Nu är antalet över 3 000 per år. Man tror sig inte hinna utreda en stor grupp av anmälningar trots en preskriptionstid på två till fem år. Problemet förenklas inte av att miljödomstolarna också haft svårt att rekrytera kompetent personal. Personalförsörjningen måste lösas, om inte hela domstolsfunktionen skall falla.

9. Dialog med medborgarna (punkt 26)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Kristdemokraterna har uppfattat att man i förarbetet till miljöbalken utgick från att sanktioner enligt den blivande miljöbalken skulle föregås av en dialog med medborgarna. Syftet var att få fram rätt miljöbeteende, men den andan präglar inte tillämpningen av miljöbalken i dag. Utskottet påpekar att Miljöbalkskommittén enligt sina direktiv skall inhämta myndigheters, organisationers och enskildas erfarenhet av hur tillsynen fungerar och de allmänna hänsynsreglernas roll i sammanhanget. Effektiviteten i det nya sanktionssystemet och samspelet mellan tillsynsreglerna, sanktionsavgifterna och de straffrättsliga reglerna skall utvärderas, och kommittén skall föreslå de ändringar av regelverket som kan behövas.

Kristdemokraterna anser att tillämpningen av miljöbalken allt framgent skall ske i dialog med medborgarna. Alla kan vi plötsligt befinna oss i en situation, där vi inte känner till att miljö- och hälsoskyddsnämnden skall underrättas, eller att tillstånd behövs för en åtgärd eller en verksamhet.

10. Tillsynsverksamheten (punkt 27)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Länsstyrelserna och kommunerna fungerar som tillsynsmyndighet för bl.a. miljöbalken. På länsstyrelser och i kommuner har man svårt att hinna med denna uppgift. Det resurstillskott man hittills fått har inte stått i rimlig proportion till de uppgifter som balken medför. Länsstyrelsen i Jönköping beräknar exempelvis att tillsynsarbetet kräver 5 800 arbetstimmar för att fungera

bra. Tillgänglig resurs är 1 081 timmar. Det betyder att högst 30 % av inkomna ärenden blir föremål för genomgång och tillsyn. Tillskottet i årets budget torde inte heller täcka detta behov. Kristdemokraterna anser att tillräckliga medel måste tillföras om trovärdigheten i miljöbalken skall kunna upprätthållas.

11. Resurser till kommunerna (punkt 28)

av Ulf Björklund (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Det är viktigt att kommunerna hinner med den miljötillsyn man är ålagd att utöva och som medborgare får betala. Det är ett hån mot alla små företag, som ibland haft konsultkostnader på 50 000 kr för att ta fram sin miljörapport, när kommunen inte hinner med den miljötillsyn de betalar för. Kommunernas ekonomiska förmåga måste beaktas, när statsbidrag beräknas till kommunerna. Kristdemokraterna anser att det generella bidraget till kommunerna bör utökas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Miljödepartementet) föreslår i proposition 2001/02:65 att riksdagen godkänner regeringens förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i lagen (1994:1596) om frivillig miljöstyrning och miljörevision.

Följdmotioner

2001/02:MJ17 av Göte Jonsson m.fl. (m):

Riksdagen beslutar att en särbestämmelse förs in i 20 kap. 3 § miljöbalken med innebörden att enskild skall kunna få ersättning av allmänna medel för ombudskostnader om talan om utdömande av vite ogillas.

2001/02:MJ18 av Carl Fredrik Graf (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa begreppen uppsåt och oaktsamhet för att besluta om miljöstraffavgifter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheter att efterge miljöstraffavgifter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det inte skall kunna gå att besluta om både miljöstraffavgift och böter för samma förseelse.

2001/02:MJ19 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det i miljöbalken införs en bestämmelse som ger den enskilde rätt att få ersättning av allmänna medel för skäliga motiverade rättegångskostnader.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rekrytering av personal till miljödomstolarna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheternas skyldighet att föra dialog med medborgarna.

2001/02:MJ20 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

Riksdagen begär att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med förslag till ändringar av straffavgifter för brott mot miljöbalken m.m.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02: MJ205 av Kenneth Johansson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning till markägare.

2001/02: MJ208 av förste vice talman Anders Björck och Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av strandskyddslagen.

2001/02: MJ215 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till sådana förändringar i miljöbalken att det generella strandskyddet avskaffas i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02: MJ220 av Åke Sandström m.fl. (c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna för det lokala strandskyddet skall utformas på kommunal nivå.

2001/02: MJ221 av Kenneth Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i strandskyddet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av en parlamentarisk utredning.

2001/02: MJ225 av Ola Karlsson och Lars Björkman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om översyn och förändring av miljöbalken.

2001/02: MJ226 av Bengt Silfverstrand (s):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om ansvarsgenombrott på miljöbalkens område i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02: MJ243 av Runar Patriksson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om beslutsnivån för strandskydd/byggnadsärenden.

2001/02: MJ247 av Anders G Högmark och Jan-Evert Rådström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en generell rätt att bebygga mark nära stränder och vattendrag.

2001/02: MJ285 av Bengt Silfverstrand (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kraftig skärpning av straffskalan vid miljöbrott.

2001/02: MJ296 av Maria Larsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om resurstilldelningen för tillsynsverksamheten enligt miljöbalken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att träffsäkerhetsanalys bör göras i åtalsärenden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förenkla nyttjande av husbehovstäckter.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljöstraffsavgifter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om översyn av miljöbalken med hänsyn taget till små företags situation.

2001/02: MJ317 av Kia Andreasson m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av fördelningen av antalet jurister och miljöråd i Miljööverdomstolen så att miljöråden blir två av fyra respektive tre av fem.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av förordning så att miljöråd alltid deltar vid ett provningstillstånd till Miljööverdomstolen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att alla som tjänstgör som jurister och sakkunniga i miljödomstolar och Miljööverdomstolen skall genomgå obligatorisk utbildning i miljö rätt, ekologi, miljö vård och miljö kemi.

2001/02: MJ320 av Catharina Elmsäter-Svärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att strandskyddet bör ses över med sikte på att den enskilde markägaren ges större utrymme att fritt förfoga över sin egendom.

2001/02: MJ337 av Agne Hansson m.fl. (c):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa de straffrättsliga sanktionerna för miljöbrott till havs.

2001/02: MJ339 av Eskil Erlandsson m.fl. (c):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den sittande Miljöbalkskommittén behöver, både för miljöns och markägarnas skull, i sitt arbete inkludera en översyn av regelverket kring markavvattnings.

2001/02:MJ341 av Gunnel Wallin (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skyndsamt genomföra en översyn av miljöbalken som särskilt beaktar hur tillämpningen av balken slår mot ekonomin och den fortsatta driften i berörda jordbruksföretag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att på grundval av en översyn av miljöbalken ta fram skäligen ersättningsregler till berörda företagare.

2001/02:MJ343 av Göte Jonsson m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värnandet av äganderätten.

2001/02:MJ366 av Eskil Erlandsson och Åsa Torstensson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om ändring i strandskyddslagstiftningen som syftar till att strandskyddet skall utformas på kommunal nivå.

2001/02:MJ384 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformering av miljöbalken.

2001/02:MJ387 av Kerstin Kristiansson Karlstedt och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strandskyddet.

2001/02:MJ391 av Marie Granlund (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strandskyddets betydelse för allemansrätten.

2001/02:MJ401 av Tasso Stafílidis m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en skärpning av lagstiftningen vid miljöbrott.

2001/02:MJ419 av Göte Jonsson m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning vid inskränkning av ägande- och förfoganderätten.

2001/02:MJ444 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen ger den parlamentariska kommittén för uppföljning av miljöbalken tilläggsdirektiv att lägga fram förslag till en ändring av miljöbalken som gör infrastrukturbyggnad över en viss storlek tillståndspliktig samt att kontrollprogram för miljöeffekter av tillståndsgivna vägar och banor bör upprättas enligt vad i motionen anförs.

2. Riksdagen begär att regeringen ger den parlamentariska kommittén för uppföljning av miljöbalken tilläggsdirektiv att lägga fram förslag till ändring av miljöbalken som innebär skärpning och precisering av kraven på miljökonsekvensbeskrivningar enligt vad i motionen anförts.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att frivillig auktorisering av miljökonsulter bör startas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att berörda myndigheter bör tillföras erforderlig kompetens för att klara i motionen föreslagna nya uppgifter.

2001/02:MJ452 av Göte Jonsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om principer för avgiftsuttag vid tillsynsverksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om samordning av tillsynsverksamhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om certifierade företag.

2001/02:MJ469 av Roy Hansson och Anne-Katrine Dunker (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att förenkla reglerna i miljöbalken för att främja ökad rättssäkerhet och ge bättre förutsättningar för jordbruksnäringen.

2001/02:MJ472 av Ewa Thalén Finné och Carl-Axel Johansson (m):

Riksdagen begär att regeringen inleder en översyn av klassificeringen i bilagan till förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

2001/02:MJ483 av Carina Hägg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om strandskyddet.

2001/02:MJ488 av Tomas Eneroth m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om behovet av en översyn av de nu gällande dispensreglerna inom strandskyddet.

2001/02:MJ492 av Kristina Zakrisson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om lokalt och regionalt inflytande över strandskyddet.

2001/02:MJ519 av Alf Svensson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om ökade resurser till kommunerna för upprätthållande av miljöbalkens ambitioner.

2001/02: MJ521 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa ett bindande åtgärdsprogram för miljökvalitetsnormer.

2001/02: Bo216 av Knut Billing m.fl. (m):

5. Riksdagen beslutar om ändring av lagstiftning för strandskydd i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02: Bo244 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rätten att medge undantag från strandskyddsbestämmelserna överförs till kommunerna och att länsstyrelserna erhåller prövningsrätt.

2001/02: Bo318 av Bo Lundgren m.fl. (m):

12. Riksdagen beslutar att det generella strandskyddet skall avskaffas i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02: Bo325 av Agne Hansson m.fl. (c):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reglerna för det lokala strandskyddet skall utformas på kommunal nivå.

2001/02: Ju237 av Agne Hansson m.fl. (c):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra straffvärdet för brott enligt miljöbalken.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rekvisitet när det gäller ringa brott skall avskaffas angående miljöbrott.

2001/02: N268 av Margareta Viklund m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheter om återbetalning av prövningsavgift vid miljöprövning hos miljödomstolen för projekt som inte godkänns.

2001/02: Sk433 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strandskyddet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i miljöbalken

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1596)
om frivillig miljöstyrning och miljörevision